

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Інститут Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра економіки і права

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

_____ Шеремет О. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ р.

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ Заїнчковський А. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

зі спеціальності 051 «Економіка»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми «Економіка підприємства»

на тему: Напрямки удосконалення матеріально-технічного забезпечення підприємства

Виконав: здобувач 4 курсу, групи ЕП-4-1

_____ Строган Ангеліна Олександрівна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Керівник

_____ Тимченко Олександр Іванович
(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

(підпис)

Рецензент

_____ Закревська М.Л.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній роботі немає запозичень із праць інших авторів без відповідних посилань.

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2020 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут Економіки і управління
Кафедра Економіки і права
Освітній ступінь Бакалавр
Спеціальність 051 «Економіка»
(шифр і назва)
Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки права

Заїнчковський А. О.

«10» лютого 2020 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Строган Ангеліні Олександрівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Напрямки удосконалення матеріально-технічного забезпечення підприємства

керівник роботи старший викладач Тимченко Олександр Іванович

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від « 10 » лютого 2020 року № 109-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 12.06.20

3. Вихідні дані до роботи вітчизняна і зарубіжна література з досліджуваної проблеми; законодавчі та нормативно-правові акти України з питань регулювання фінансової діяльності підприємств; фінансова звітність ПрАТ «Монделіс Україна»

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ. Розділ 1. Обґрунтування напрямів удосконалення матеріально-технічним забезпеченням підприємств харчової промисловості. Розділ 2. Техніко-економічна характеристика та аналіз матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна». Розділ 3. Техніко-економічне обґрунтування напрямів удосконалення матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна». Висновки. Список використаної літератури. Додатки.

5. Перелік графічного матеріалу

Таблиця 1.1 Перелік основних завдань матеріально-технічного забезпечення в розрізі його функцій Таблиця 2.1 Продукція ПрАТ «Монделіс Україна» у торгових марках Таблиця 2.6 Аналіз складу та руху основних засобів ПрАТ «Монделіс Україна» за 2018-2019 роки Таблиця 2.7 Аналіз складу та структури запасів ПрАТ «Монделіс Україна» за 2018-2019 роки Таблиця 3.1 Вихідні (розрахункові) умови для укладення лізингового договору ПрАТ «Монделіс Україна» Таблиця 3.2 Розрахунок середньорічної вартості обладнання, грн. Таблиця 3.3 Розрахунок лізингових платежів, грн. Таблиця 3.4 Інвестиційні

витрати на впровадження ПрАТ «Монделіс Україна» Таблиця 3.5 Обрахунок економічної ефективності запровадження на основні показники діяльності ПрАТ «Монделіс Україна» Таблиця 3.8 Вплив запропонованих заходів на зміну основних показників діяльності ПрАТ «Монделіс Україна»

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 10 лютого 2020 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розроблення та затвердження плану роботи керівником	11.02.20	виконано
2	Написання розділу 1	11.02.20-22.02.20	виконано
3	Робота над розділом 2, розділом 3	23.02.20-20.04.20	виконано
4	Проходження переддипломної практики (уточнення змісту розділів 2 та 3). Підготовка звіту з переддипломної практики	21.04.20-14.05.20	виконано
5	Захист звіту з переддипломної практики	15.05.20	виконано
6	Завершення розділів 2 та 3	16.05.20-20.05.20	виконано
7	Остаточне оформлення роботи. Формування висновків і пропозицій, проекту доповіді, ілюстративного матеріалу. Погодження з керівником дипломної роботи	28.05.20-01.06.20	виконано
8	Проходження перевірки на антиплагіат	01.06.20	виконано
9	Попередній захист дипломної роботи	10.06.20	виконано
10	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри	11.06.20	виконано
11	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	12.06.20	виконано
12	Захист дипломної роботи	16.06.20	виконано

Здобувач _____
(підпис)

Строган А.О. _____
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Тимченко О.І. _____
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Строган Ангеліна Олександрівна: «Напрямки удосконалення матеріально-технічного забезпечення підприємства»

Бакалаврська робота за спеціальністю 051 «Економіка» – Національний університет харчових технологій. – Київ 2020.

У дослідженні висвітлені економічна сутність матеріально-технічного забезпечення підприємства, форми, завдання та функції. Розглянуто основні показники оцінки ефективності матеріально-технічного забезпечення. Розкриті основні поняття, категорії, нормативно-правові акти, що регламентують напрями удосконалення матеріально-технічного забезпечення підприємства.

У практичному розділі бакалаврської роботи подано короткий опис діяльності досліджуваного підприємства. Проведено детальний аналіз техніко-економічних та фінансових показників діяльності приватного акціонерного товариства «Монделіс Україна», здійснено аналіз матеріально-технічного забезпечення підприємства та визначені основні проблеми щодо ефективності його функціонування.

Розроблено практичні рекомендації та напрями удосконалення матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна».

Ключові слова: підприємство, матеріально-технічне забезпечення, матеріальні ресурси, форми матеріально-технічного забезпечення, оцінка ефективності.

ABSTRACT

Strogan Angelina: «Directions for improving the logistics of the enterprise»

Bachelor's Degree in Specialty 051 «Economics» - National University of Food Technology. - Kyiv 2020.

The study highlights the economic essence of logistics of the enterprise, forms, tasks and functions. The main indicators for assessing the effectiveness of logistics are considered. The basic concepts, categories, normative-legal acts regulating the directions of improvement of material and technical maintenance of the enterprise are revealed.

In the practical section of the bachelor's thesis a brief description of the activity of the researched enterprise is given. A detailed analysis of technical, economic and financial performance of the private joint-stock company «Mondelis Ukraine», an analysis of logistics of the enterprise and identified the main problems regarding the efficiency of its operation.

Practical recommendations and directions of improvement of material and technical maintenance of PJSC «Mondelis Ukraine» are developed.

Keywords: enterprise, logistics, material resources, forms of logistics, efficiency assessment

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	6
1.1. Економічне значення та форми матеріально-технічного забезпечення підприємства.....	6
1.2. Завдання та функції матеріально-технічного забезпечення підприємства.....	14
1.3. Оцінка ефективності матеріально-технічного забезпечення підприємства.....	21
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАТ «МОНДЕЛІС УКРАЇНА».....	28
2.1. Загальна характеристика підприємства.....	28
2.2. Аналіз техніко-економічних показників ПрАТ «Монделіс Україна»..	36
2.3. Аналіз матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна».....	43
Висновки до розділу 2.....	47
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАТ «МОНДЕЛІС УКРАЇНА».....	49
3.1. Напрями удосконалення матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна».....	49
3.2. Удосконалення матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна» шляхом оновлення устаткування з фасування продукції.....	54
3.3. Вплив запропонованих заходів на основні показники діяльності ПрАТ «Монделіс Україна».....	62
Висновки до розділу 3.....	67
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
ДОДАТКИ.....	79

ВСТУП

Актуальність теми. Одним із найважливіших чинників підвищення ефективності виробництва продукції є забезпеченість їх матеріально-технічними ресурсами та основними засобами в необхідній кількості та структурі та більш повне їх використання. Ринкові відносини передбачають конкурентну боротьбу між різними товаровиробниками, перемогти в якій зможуть ті із них, хто найбільш ефективно використовує всі види наявних ресурсів. Трансформація виробничих відносин, зміна організаційно-правових форм і характеру взаємозв'язків господарюючих суб'єктів в економічній системі є головними детермінантами процесу відтворення основних засобів, як базової ланки матеріально-технічного забезпечення підприємств харчової промисловості.

Відсутність науково обґрунтованих концепцій формування механізму оновлення основних засобів стала однією з головних причин, що призвела до кількісного скорочення і якісного погіршення стану основних засобів підприємств харчової промисловості та сільського господарства. Невирішені проблеми оновлення основних засобів набули такої глибини, за якої відбулося наростання масштабів живої праці, скорочення обсягів виробництва продукції. Саме тому дана тема дослідження є досить актуальною.

Питання матеріальнотехнічного забезпечення підприємств знайшли належне відображення у наукових працях багатьох вчених-економістів: Білецького В.Г., Білоуська Я.К., Вітвіцького В.В., Іванишина В.В., Ліндерса М.Р., Макаренка П.М., Маліка М.Й., Мармуль Л.О., Мосіюка П.О., Новікова Ю.М., Підлісецького Г.М., Саблука П.Т., Ситника В.П., Тихонова О.В., Топіхи І.Н., Трегобчука В.М., Черевка Г.В. та багатьох інших.

Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне дослідження, дослідження інструментарію, методичних підходів до напрямів удосконалення матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна».

Відповідно до визначеної мети в роботі поставлено такі **завдання**:

– визначено сутність та значення матеріально-технічного забезпечення підприємства;

- розглянуто теоретичні основи аналізу матеріально-технічного забезпечення підприємства;
- визначено основну характеристику діяльності ПрАТ «Монделіс Україна»;
- проаналізовано особливості матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна»;
- розроблено рекомендації щодо удосконалення напрямів покращення матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних підходів щодо напрямів удосконалення матеріально-технічного забезпечення підприємства.

Об'єкт дослідження – процес удосконалення матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна».

Методи дослідження. У роботі використані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: наукова абстракція та порівняння; узагальнення, систематизація та критичний аналіз; аналіз та синтез; метод деталізації; логічний метод; експертно-аналітичний.

Інформаційна база кваліфікаційної роботи – матеріали фінансової звітності ПрАТ «Монделіс Україна» та офіційний сайт підприємства.

Теоретичною основою проведених у кваліфікаційній роботі досліджень стали загальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, дані фінансової звітності досліджуваного підприємства, монографії, наукові статті та інші.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи налічує 90 сторінок друкованого тексту, що містить 9 рисунків, 16 таблиць, список використаних джерел зі 78 найменувань, 2 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

1.1. Економічне значення та форми матеріально-технічного забезпечення підприємства

Розглядаючи підприємство, як виробничу та економічну систему, у першу чергу ми маємо на увазі забезпечення його виробничими ресурсами. Адже тільки при наявності сировини та матеріалів, засобів праці, робочої сили підприємство може розпочати свою діяльність і виготовляти продукцію, а поновлення цих ресурсів забезпечує задоволення потреби споживачів.

Значною мірою безперервність виробничого процесу на підприємстві та ефективність виробництва визначається забезпеченістю підприємства матеріально-технічними ресурсами, для чого підприємство повинно створити систему матеріально-технічного забезпечення виробничими ресурсами. При цьому їх використання повинно бути раціональним з метою збільшення виробництва продукції при зниженні її собівартості [25].

Матеріально-технічне забезпечення становить процес забезпечення підприємства сировиною, матеріалами, напівфабрикатами, готовими виробами, які необхідні для виробничого і невиробничого споживання, відповідно до визначених потреб та у певні терміни. Злагоджений потік матеріально-технічних ресурсів не допускає простоїв у виробничому процесі, що призводить до більш ефективного використання необхідних для виробництва ресурсів [57].

Як наука, матеріально-технічне забезпечення підприємства розробляє теоретичні основи та практичні рекомендації щодо забезпечення підприємства продукцією виробничо-технічного призначення. Іншими словами, матеріально-технічне забезпечення підприємства обґрунтовує дії підприємства в умовах ринку щодо забезпечення виробництва матеріально-технічними ресурсами.

Розвиток матеріально-технічного забезпечення як науки розпочався з 60-х років ХХ ст. Можна виділити три основні етапи розвитку матеріально-технічного забезпечення [45]:

1. Перший етап (60-80-ті роки ХХ ст.). Існування директивної економіки передбачало наявність централізованого розподілу матеріальних ресурсів. Існували фонди і наряди на замовлення споживачів матеріальних ресурсів. Створювалися п'ятирічні плани з постачання підприємства сировиною і матеріалами. Підприємства не мали вільного вибору постачальника, можливості брати участь у цінах на матеріали, не мали можливості самостійно встановлювати прогресивні господарські зв'язки. Основною причиною, що не забезпечувало потреби підприємства у відповідних ресурсах, був розподіл та кооперація праці, яка встановлювалася директивно, а не на економічних законах. Основною функцією матеріально-технічного забезпечення є визначення потреби в матеріальних ресурсах та раціональне їх використання.

2. Другий етап (80-90-ті роки ХХ ст.). Характеризується перебудовою економіки, роздержавленням, приватизацією та створенням об'єктів малого бізнесу. Підприємствам надається самостійність у виборі напрямку виробничої діяльності, розпорядженні власними коштами, прибутком, здійснюється самофінансування. Тобто, підприємства починають працювати на принципах комерційного рахунку. Перехід до соціально-орієнтованої ринкової економіки потребував відмови від централізованого розподілу матеріальних ресурсів і переходу до гуртової торгівлі ними у формі вільної купівлі-продажу, з широким застосуванням договірних цін, змаганням за покупця і свободою у виборі ділового партнера. Гуртова торгівля засобами виробництва здійснюється за законами товарно-грошового обігу на засадах широкої господарської самостійності підприємств і використання економічних важелів і стимулів. Основа взаємовідносин в гуртовій торгівлі засобами виробництва – взаємні зобов'язання та матеріальна відповідальність підприємств постачальників та споживачів. Перехід до гуртової торгівлі пов'язаний з поліпшенням комерційної роботи на підприємствах, з глибоким вивченням попиту на продукцію, всебічним удосконаленням організації збуту та її споживання.

Роль матеріально-технічного забезпечення підвищується завдяки таким факторам:

- розривом економічних зв'язків;
- порушенням раніше встановленої цілісної системи функціонування матеріально-технічного забезпечення;
- зменшенням обсягу виробництва матеріальних ресурсів;
- збільшенням обсягу матеріальних ресурсів, які необхідно завозити із-за кордону;
- зростанням транспортних витрат, необхідністю створення нових портів та терміналів для збереження ресурсів та подальшого їх транспортування;
- застарілою або відсутньою нормативною базою щодо витрачення матеріально-технічних ресурсів.

3. Третій етап (з кінця 90-х років ХХ ст. по сьогодні). Цей етап може бути охарактеризований так. З'являються фундаментальні зміни в організації та управлінні ринковими процесами у сучасній економіці України. До них можна віднести: перетворення ринку продавця на ринок покупця, посилення конкурентної боротьби, поступове поширення концепції маркетингу і як результат – зростання насиченості, ширини, глибини товарного асортименту. Ускладнилося прогнозування попиту, зросли матеріальні запаси, збільшилися складські і транспортні витрати. Гостро постала проблема раціонального планування постачання, яке повинно бути зорієнтоване на задоволення попиту з мінімальними витратами. Виникла необхідність у посиленні координації між взаємопов'язаними видами діяльності, тобто організацією виробництва, збуту, закупівель, зберігання і транспортування як єдиного матеріального потоку. Вирішення таких проблем пов'язуються з поширенням використання логістики.

Матеріально-технічне забезпечення є одним з видів комерційної діяльності підприємства. Ця діяльність здійснюється на ринку економічних благ у межах такої фази економічних відносин як збут. Суб'єктами цих відносин виступають, виключно, підприємства а об'єктом купівлі та продажу – економічні блага виробничого призначення, або матеріально-технічні ресурси. У фазі виробництва зазначений тип економічних благ трансформується у такий вид матеріальних факторів виробництва як предмети праці (сировина, основні та допоміжні

матеріали, паливо, енергія), вартісною формою яких є основні оборотні фонди підприємства [38].

Метою та основними цілями матеріально-технічне забезпечення є створення умов для ефективної виробничої діяльності підприємства за рахунок:

- забезпечення своєчасної, ритмічної й комплектної доставки на підприємство необхідних видів матеріально-технічних ресурсів;
- мінімізації витрат на їх: зберігання у складському господарстві; підготовки до використання у виробничому процесі; транспортування до основних, допоміжних і побічних виробничих підрозділів підприємства.

Таким чином, матеріально-технічне забезпечення можна визначити як певний вид комерційної діяльності підприємства, що здійснюється у формі придбання та підготовки до використання у виробничій діяльності матеріально-технічних ресурсів з метою забезпечення її ритмічності й ефективності.

Підприємство, здійснюючи матеріально-технічне забезпечення, виступає лише одним з суб'єктів економічних відносин мікроекономічного рівня. Іншою стороною цих відносин є група господарюючих суб'єктів, яких визначають терміном «постачальники». Взаємодія між ними може здійснюватися як безпосередньо, так і у межах певних елементів ринкової інфраструктури.

Серед постачальників виокремлюють:

- підприємства-виробники;
- організації-посередники.

У свою чергу, серед організацій-посередників виділяють:

- комерційні постачальницькі організації (оптові торговельні організації);
- посередницькі організації (брокерські фірми тощо).

У складі елементів ринкової інфраструктури виділяють [15]:

- товарні біржі;
- аукціони;
- торговельні палати.

Диференціація постачальників матеріально-технічних ресурсів, а також рівень регулярності потреби у певних їх видах визначають класифікацію форм матеріально-технічного забезпечення підприємства:

– матеріально-технічне забезпечення за прямими зв'язками з постачальниками;

– матеріально-технічне забезпечення через організації-посередників.

За прямими зв'язками постачають матеріально-технічні ресурси, що потрібні протягом довгого терміну й у великій кількості. Перевагою зазначеної форми матеріально-технічного забезпечення є оперативність врахування постачальниками вимог споживача щодо номенклатури, якості та обсягів поставок, а також надійність доставки матеріально-технічних ресурсів.

Завдяки другій формі матеріально-технічне забезпечення здійснюється організація поставок матеріально-технічних ресурсів, потреба у яких є нерегулярною та у невеликих партіях.

Зазначені особливості попиту є об'єктивною причиною можливості збільшення витрат, пов'язаних з доставкою цих ресурсів. Оптимізація витрат поставок забезпечується за рахунок використання певних способів їх організації – транзитна або складська поставка.

Зменшенню витрат також сприяє можливість використання постачальниками елементів ринкової інфраструктури.

Існують різні форми забезпечення споживачів матеріально-технічними ресурсами, а саме: транзитна, складська та через гуртові бази [62].

Транзитна форма забезпечення вигідна у тих випадках, коли матеріал надходить до споживача у кількостях не менше транзитної норми відвантаження.

Ця форма забезпечення матеріальними ресурсами дає найбільший (економічний) ефект у відношенні рівномірності постачання, дотримання асортименту, комплектності, якості продукції та інших параметрів при встановленні прямих тривалих зв'язків між споживачами та постачальниками.

Такі зв'язки повинні бути встановлені для споживачів з тими постачальниками, від яких вони отримують велику частку матеріальних ресурсів (рис.1.1).

Рис.1.1. Транзитна форма забезпечення матеріально-технічними ресурсами

Складська форма постачання матеріальними ресурсами передбачає відпуск цих ресурсів споживачам із складів підприємств-постачальників (рис.1.2).

Ця форма постачання забезпечує підвищення мобільності матеріальних ресурсів.

Організаційно-складська форма забезпечення може здійснюватися різними шляхами, з яких найбільше значення має гуртова торгівля.

Гуртова торгівля збуту забезпечує мобільність матеріальних ресурсів і можливості маневрування ресурсами при забезпеченні ними багатьох споживачів продукцією різноманітної номенклатури (рис.1.3). Характерні риси гуртової (посередницької) торгівлі:

Рис.1.2. Складська форма забезпечення матеріально-технічними ресурсами

- забезпечення безпосередніх споживачів матеріально-технічними ресурсами здійснюється через гуртові бази (магазини);
- забезпечення споживачів необхідними їм видами продукції здійснюється на основі попередніх замовлень самих підприємств;
- споживачі можуть купляти на гуртових базах необхідні їм матеріальні ресурси без попередніх замовлень.

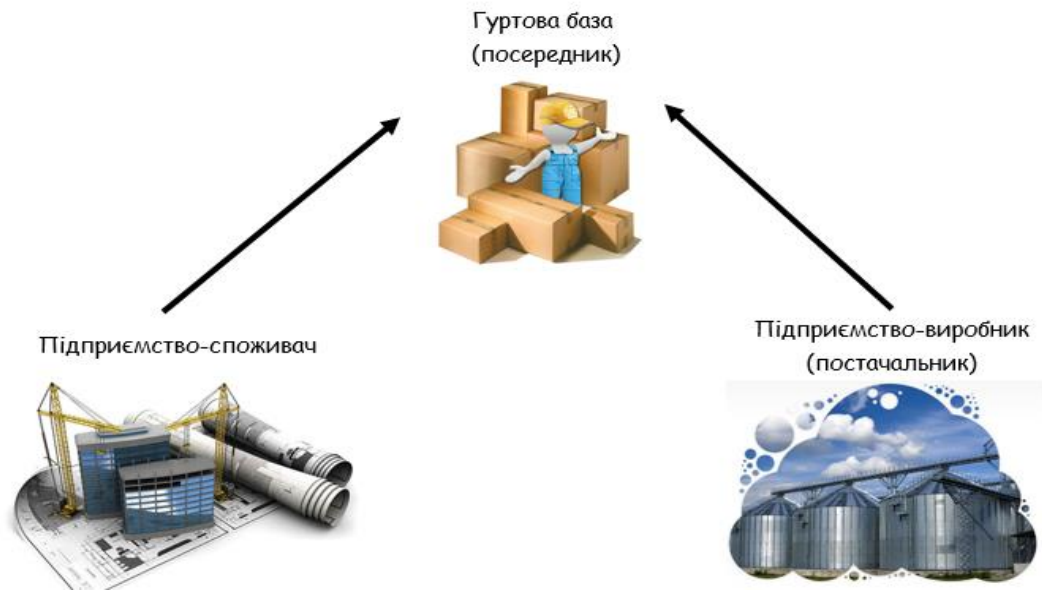

Рис.1.3. Посередницька форма забезпечення матеріально-технічними ресурсами

У процесі матеріально-технічного забезпечення підприємства матеріальними ресурсами здійснюється комплекс заходів з управління матеріальними потоками в межах служби постачання.

Одним із варіантів організації матеріально-технічного забезпечення підприємства є зосередження усіх функцій постачання підприємства в одних руках, тобто у підрозділу з матеріально-технічного забезпечення підприємства.

Розглядаючи систему планування матеріально-технічного забезпечення, потрібно з'ясувати зміст і послідовність розроблення плану.

У зміст планування матеріально-технічного забезпечення входять:

- визначення потреби в матеріалах, устаткуванні, паливі, енергії на базі норм їх витрат;

- розрахунок запасів усіх товарно-матеріальних цінностей на плановий період;

- облік, контроль і аналіз виконання планів забезпечення;

- поточне регулювання забезпечення виробничих підрозділів підприємства.

Планування забезпечення здійснюють у певній послідовності:

- підготовча робота (забезпечення бланками-формами, інструктаж тощо);

- визначення джерела забезпечення потреби в матеріалах;

- розрахунок потреби в матеріальних ресурсах;

- розроблення норм виробничих запасів.

З переходом економіки України до ринкових відносин змінюються зміст процесу планування матеріально-технічного забезпечення та його вплив на кінцеві показники діяльності підприємства.

1.2.Завдання та функції матеріально-технічного забезпечення підприємства

Процес виробництва на підприємстві завжди є процесом споживання продукції виробництва. Щоб забезпечити безперервність процесу виробництва, необхідно також безперервно забезпечувати його засобами виробництва шляхом заміщення спожитих засобів праці та предметів праці новими, які самі є продуктами процесу виробництва і потребують збуту. В результаті збуту засоби виробництва з одних підприємств поступають на інші як сировина, матеріали, паливо, енергія, обладнання тощо. Весь комплекс робіт щодо забезпечення підприємства необхідними ресурсами здійснює служба матеріально-технічного забезпечення підприємства. Основні цілі матеріально-технічного забезпечення підприємства полягають у наступному (рис.1.4) [64]:

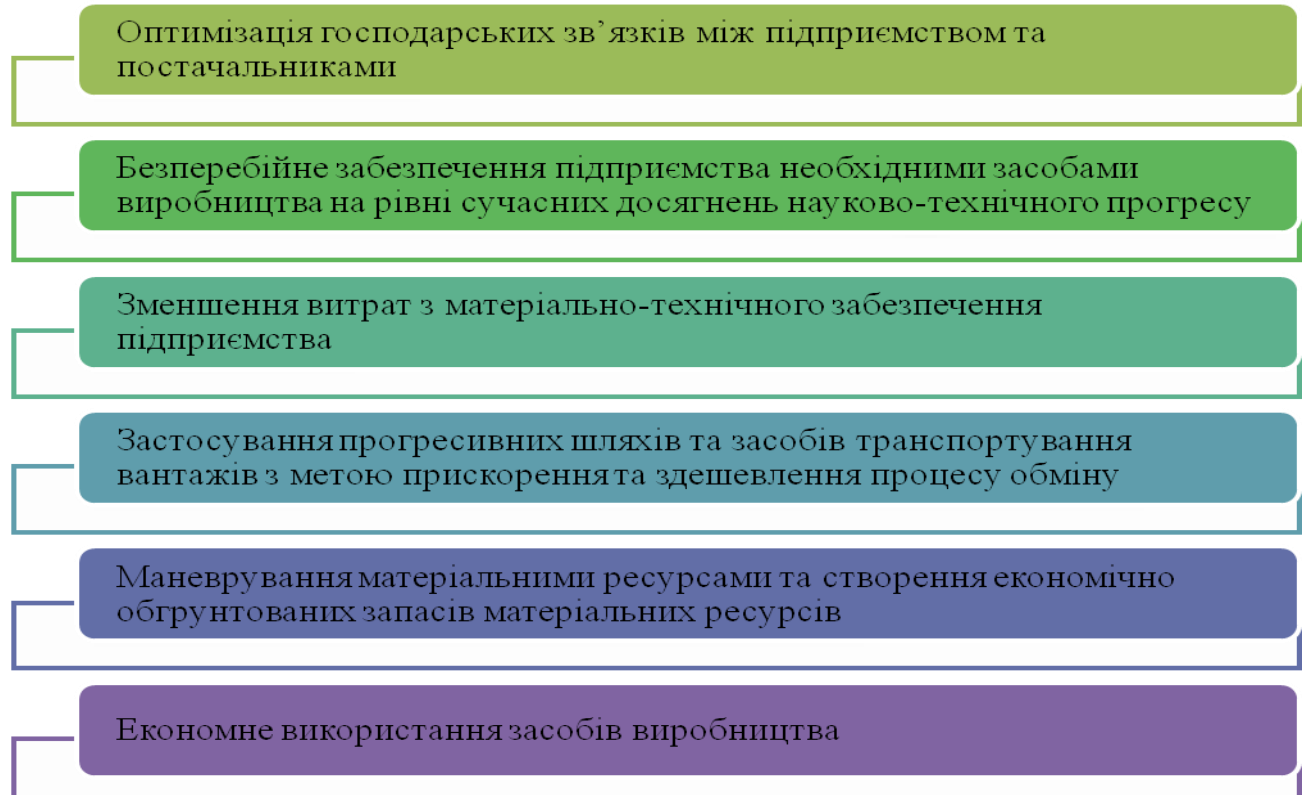

Рис. 1.4. Основні цілі матеріально-технічного забезпечення підприємства

1. Безперервне забезпечення підприємства необхідними засобами виробництва на рівні сучасних досягнень науково-технічного прогресу;

2. Оптимізація господарських зв'язків між підприємством та постачальниками;
3. Маневрування матеріальними ресурсами та створення економічно обґрунтованих запасів матеріальних ресурсів;
4. Застосування прогресивних шляхів та засобів транспортування вантажів з метою прискорення та здешевлення процесу обміну.
5. Економне використання засобів виробництва.
6. Зменшення витрат з матеріально-технічного забезпечення підприємства.

Необхідно визначити коло дій, що забезпечать виконання основних функцій матеріально-технічного забезпечення.. Функції матеріально-технічного забезпечення – це група близьких за змістом дій (завдань), спрямованих на досягнення основних цілей матеріально-технічного забезпечення.

Матеріально-технічне забезпечення виконує такі функції [71]:

- нормування витрати матеріально-технічних ресурсів;
- визначення потреби у матеріалах;
- організацію матеріально-технічного забезпечення;
- організація зберігання матеріально-технічних ресурсів і видача їх виробничим дільницям.

Організація матеріально-технічного забезпечення є одним із важливих ділянок діяльності підприємства, від якого значною мірою залежать результати господарської діяльності підприємства. Адже визначається використання одного із важливих елементів виробничого процесу – предметів праці. Крім того, витрати предметів праці складають переважну частину у собівартості продукції базових галузей національної економіки, а економне їх використання є важливішою умовою зниження собівартості продукції та підвищення рентабельності підприємства. В умовах ринку у підприємств виникає право вибору постачальника, а відповідно, і право закупки більш ефективних матеріальних ресурсів. Це заставляє підприємства уважно вивчати якісні характеристики продукції, яка поставляється різними постачальниками. Перелік завдань (дій) в розрізі перерахованих функцій матеріально-технічного забезпечення підприємства наведений у табл. 1.1.

Перелік основних завдань матеріально-технічного забезпечення в розрізі
його функцій

№ п/п	Функції матеріально- технічного забезпечення підприємства	Основні завдання матеріально-технічного забезпечення підприємства
1	2	3
1	Нормування витрати матеріальних ресурсів	Розробка норм за основними і допоміжними матеріалами; встановлення норм витрат матеріалів на виробництво нової продукції; коригування діючих норм; затвердження проектних норм; доведення норм до виробничих підрозділів; вибір методів нормування; обґрунтування заходів щодо зниження норм витрат матеріалів; вивчення та аналіз нормативного законодавства та нормативної бази інших підприємств.
2	Визначення потреби у матеріалах	Планування потреби у матеріалах та обладнанні в цілому по підприємству та за виробничими підрозділами; складання оперативного календарного плану забезпечення; аналіз використання сировини та матеріалів; розробка річних та квартальних планів матеріально-технічного забезпечення.
3	Організація матеріально-технічного забезпечення	Вивчення та обґрунтування методу закупівлі ресурсів; обчислення оптимальної кількості ресурсів, що замовляються; вибір та економічне обґрунтування форм господарських зв'язків із постачальниками; визначення економічного розміру замовлення; погодження цін та укладання договорів; транспортування сировини і матеріалів; контроль кількості, якості та термінів поставки матеріалів; обчислення витрат на організацію закупівель та їх оптимізація; визначення ефективності функціонування служб матеріально-технічного забезпечення.
4	Організація зберігання матеріалів та їх видача виробничим дільницям	Створення умов зберігання матеріальних ресурсів; контроль за станом виробничих запасів; організація розміщення матеріальних ресурсів на складах; вантажно-розвантажувальні роботи; вибір форм постачання матеріальних ресурсів до виробничих дільниць; раціоналізація розміщення складів на території підприємства.

Таким чином, до основних завдань служби матеріально-технічного забезпечення підприємства відносяться:

- аналіз та визначення потреби у матеріальних ресурсах;
- обчислення оптимальної кількості замовних ресурсів;
- вивчення методу закупівлі ресурсів;
- погодження ціни та укладання договорів;
- розробка планів матеріально-технічного забезпечення підприємства;
- спостереження за кількістю, якістю товарів і термінами поставки;
- обчислення витрат на організацію закупівлі;
- організація розміщення товарів на складах;
- контроль за станом виробничих запасів;
- складання та подання статистичної звітності.

Істотне вирішення цих завдань забезпечує безперебійність процесу виробництва та підвищення його ефективності.

Організаційна структура управління матеріально-технічним забезпеченням функціонального типу характерна для середніх підприємств, де у складі відповідного відділу виокремлюють такі організаційні елементи:

- планову групу (виконуються розрахунки потреби підприємства у матеріально-технічних ресурсах, розробляються плани матеріально-технічного забезпечення, формуються заявки на поставку певних видів матеріально-технічних ресурсів, встановлюються ліміти на їх використання цехам підприємства, ведеться облікова звітність за усією номенклатурою матеріально-технічних ресурсів);
- матеріальну групу (заготовка матеріально-технічних ресурсів та постачання на підприємство);
- складську групу (приймання, зберігання, підготовка матеріально-технічних ресурсів для використання у виробничому процесі та постачання у основні, допоміжні та побічні цехи підприємства).

Складське господарство підприємства забезпечує його виробничі підрозділи матеріально-технічними ресурсами на основі встановлених лімітів, що знаходять

відображення у лімітно-контрольних картках або інших видах лімітних відомостей.

Залежно від типу виробництва на підприємствах застосовуються наступні види забезпечення цехів матеріально-технічними ресурсами:

- пасивна;
- активна.

Пасивна система використовується на підприємства з одиничним та дрібносерійним типами виробництва. На основі разових вимог цехи отримують на складі необхідні для виконання виробничої програми матеріально-технічні ресурси й доставляють їх у цехові комори власними засобами.

Активна система використовується на підприємства з середньо-, велико-серійним та масовим типами виробництва. Доставка матеріально-технічних ресурсів до цехів підприємства забезпечується засобами складського господарства на основі спеціальних планів (карт або графіків доставки).

Вибір постачальників є важливим стратегічним управлінським рішенням, яке багато у чому визначає рівень ефективності матеріально-технічного забезпечення як виду господарської діяльності підприємства.

На основі аналізу практики комерційної діяльності підприємств, нами були визначені наступні загальні критерії щодо вибору постачальників матеріально-технічних ресурсів:

- репутація постачальників (наявність гудвілу);
- територіальна віддаленість;
- наявність розвинутої транспортної інфраструктури загального і спеціального призначення;
- можливість застосування різних способів поставки матеріально-технічних ресурсів;
- тип ринкової інфраструктури на ринку тих чи інших видів матеріально-технічних ресурсів;
- рівень цінової еластичності попиту і пропозиції на ті чи інші види матеріально-технічних ресурсів;
- рівень якості та ціни попиту на ті чи інші види матеріально-технічних ресурсів, а також їх співвідношення;

- оперативність поставки матеріально-технічних ресурсів, що впливає на величину транспортного й страхового запасів підприємства;
- швидкість реакції на зміну попиту з боку постачальника;
- відповідність виробничих потужностей постачальників обсягу попиту підприємства у матеріально-технічних ресурсах;
- умови та форми розрахунків, зокрема наявність можливості надання постачальником товарного кредиту;
- наявність можливості та умови надання короткострокових кредитів комерційними банками.

Відносини між підприємством і постачальниками щодо придбання і поставки матеріально-технічних ресурсів регламентується у господарських договорах.

У цих правових документах визначаються та фіксуються:

- кількість, якість та ціна матеріально-технічних ресурсів;
- термін їх доставки;
- форма розрахунків;
- відповідальність сторін за порушення умов договору.

Залежно від форми матеріально-технічного забезпечення, стану кон'юнктури на ринку продукції, що випускає підприємство, а також ринків матеріально-технічних ресурсів, рівня конкуренції на зазначених ринках, тощо підприємство може використовувати наступні види господарських договорів на доставку матеріально-технічних ресурсів [36]:

- форвардний;
- ф'ючерський;
- опціон.

Форвардний договір (контракт) – це стандартний документ, що засвідчує зобов'язання придбати та продати товар у визначений термін та певних умовах у майбутньому, з фіксацією ціни на момент укладання угоди її учасниками.

Ф'ючерський договір (контракт) – це стандартний документ, що засвідчує зобов'язання придбати та продати товар у визначений термін та певних умовах у майбутньому, з фіксацією ціни на момент виконання зобов'язань учасниками угоди.

Опціон – це стандартний документ, що засвідчує зобов'язання придбати та продати товар у визначений термін та певних умовах у майбутньому, з фіксацією ціни на момент укладання цієї угоди або на момент придбання товару за рішенням сторін зазначеної угоди.

У структурі витрат виробництва більшості підприємств матеріальні витрати перевищують витрати на заробітну плату, а за деякими видами продукції їх частка становить понад 50% всіх витрат на виробництво. У зв'язку з цим питання раціонального та економного використання матеріальних ресурсів повинні постійно перебувати в полі зору керівників підприємств. Економія матеріалів створює умови для розширення виробництва, збільшення випуску продукції, зниження собівартості одиниці продукції, підвищення прибутковості виробництва. Економії матеріально-технічних ресурсів сприяє зниженню витрат і втрат при транспортуванні і зберіганні матеріалів, зниження норм їх витрачання, попередження браку при виготовленні продукції, вторинне використання матеріалів. Застосування відходів виробництва для випуску додаткової продукції є одним із резервів збільшення обсягу товарної продукції і в цілому позитивно впливає на техніко-економічні показники діяльності підприємств. Саме у цьому зв'язку важливе значення отримує процес організації матеріально-технічного забезпечення виробництва.

1.3. Оцінка ефективності матеріально-технічного забезпечення підприємства

Важливим завданням організації матеріально-технічного забезпечення підприємства є розробка та удосконалення системи показників, які характеризують господарську діяльність відповідних структурних підрозділів.

До цих показників відносяться [25]:

- обсяг матеріально-технічних ресурсів, який використовується на підприємстві;
- показники загальних витрат та питомих витрат сировини, матеріалів, палива й енергії при виробництві продукції;
- показники рівня їх використання;

– показники господарської діяльності служби матеріально-технічного забезпечення підприємства тощо.

Всі показники, що характеризують матеріально-технічне забезпечення підприємства, обчислюються у натуральному, умовно-натуральному та вартісному виразі.

Майже всі показники з матеріально-технічного забезпечення, за пасів та витрат засобів виробництва, а також показники звітності обчислюють у натуральних вимірниках. Це значною мірою визначається специфікою матеріально-технічного забезпечення підприємства, оскільки важливо знати, як забезпечувалось підприємство конкретними видами сировини, матеріалів, обладнання тощо. Натуральні показники також дозволяють контролювати виконання договірних зобов'язань з поставок кожного виду продукції в асортименті; вивчати фактичну витрату різних видів матеріальних ресурсів на підприємстві; визначити розмір їх економії, запасів тощо.

Вибір натуральної одиниці виміру визначається відповідно до фізичних властивостей ресурсів. Наприклад, метал, цемент вимірюється у вагових одиницях, лісові матеріали – в об'ємних одиницях, автомобілі – у штуках тощо. В кожному конкретному випадку одиницю виміру необхідно вибирати таким чином, щоб вона дозволяла найбільш точно виміряти кількість споживчої властивості, що міститься у певній продукції [54].

Для деяких матеріалів, які мають одні й ті ж споживчі властивості, але в різних обсягах, використовують умовно-натуральні вимірники.

Вартісні показники у матеріально-технічному забезпеченні підприємства використовуються меншою мірою. На практиці у вартісній формі визначаються такі показники: обсяг постачання засобів виробництва, витрати обігу тощо. Ці показники використовуються здебільшого для різних аналітичних розрахунків. Наприклад, витрати на організацію матеріально-технічного забезпечення, економія від раціонального використання матеріальних ресурсів.

Ефективність використання матеріальних ресурсів – економічна категорія, яка характеризує корисний результат використання матеріальних ресурсів. Показники ефективності – це узагальнюючі показники їх використання. При кількісному обчисленні ефективності використання матеріальних ресурсів

визначається співвідношення фактичних витрат матеріальних ресурсів і виготовленої продукції – матеріалоемність продукції.

Матеріалоемність продукції. На виробництво продукції щорічно витрачається велика маса різних матеріальних ресурсів. Частка матеріальних витрат (без амортизаційних відрахувань) у вартості продукції становить близько 50-60 відсотків. Тому одним із основних напрямків підвищення ефективності виробництва на підприємстві є зниження матеріалоемності виробленої продукції.

Під матеріалоемністю продукції розуміють середню фактичну витрату матеріальних ресурсів на одиницю продукції у натуральному або вартісному її вимірюванні, а також на одиницю корисного (споживчого) ефекту (потужності, ємності, вантажопідйомності тощо). Виходячи із цього визначення, слідує, що матеріалоемність продукції може бути виміряна декількома показниками залежно від виду продукції і матеріальних ресурсів, які витрачаються на її виробництво [26]:

1. Питома матеріалоемність того або іншого матеріалу у натурі на фізичну одиницю певної продукції:

$$(в кг на 1т, 1м3, 1м2), \quad (1.1)$$

M_e

де M_e – матеріалоемність продукції; M_{3i} – загальна витрата певного матеріалу на виробництво продукції у натуральному виразі; O_n – обсяг виробництва певної продукції у фізичних одиницях.

2. Загальна матеріалоемність визначається у вартісному виразі на фізичну одиницю певної продукції:

$$, \quad (1.2)$$

де M_e – матеріалоемність продукції у вартісному виразі; M_{3i} – витрата і-го матеріалу у натуральному виразі; C_i – ціна і-го матеріалу.

По відношенню до складних видів продукції, якими є різні види машинобудівної продукції, найбільш точним виразом їх матеріалоемності є витрата конкретних видів матеріалів, насамперед, металів, на одиницю корисного (споживчого) ефекту.

Показники матеріалоемності класифікуються за часом дії, ступенем укрупнення продукції, за характером формування матеріальних витрат, за розмірністю показників, за рівнем охоплення матеріальних витрат.

1. За часом дії:

- фактична (звітна) матеріалоемність, що визначається за даними за звітний період (рік, квартал, місяць);
- очікувана матеріалоемність, розраховується на очікуваний період (як правило, на місяць, квартал, рік поточного або планового періоду);
- планова, розраховується на початок планового періоду (місяць, квартал, рік).

2. За ступенем укрупнення продукції:

- матеріалоемність конкретних видів продукції (індивідуальна матеріалоемність), визначається для конкретних виробів:

$$M_{CI} = M_i / C_i, \quad (1.3)$$

де M_i – поточні матеріальні витрати на виготовлення одного виробу певного виду, грн.; C_i – ціна даного виробу, грн.

- групова (середньозважена) матеріалоемність виду продукції, що визначається для однієї типової групи продукції:

$$(1.4)$$

де d_i – питома вага певної марки продукції в загальному випуску товарної продукції даного групи, частки одиниці; n – кількість марок в даній групі продукції.

3. За характером формування матеріальних витрат:

- виробнича матеріалоемність продукції, представляє собою відношення матеріальних витрат при виробництві одиниці або всієї продукції до її обсягу (за вартістю, в натуральному виразі або в розрахунку на споживчі властивості);

- експлуатаційна матеріалоемність продукції, представляє собою відношення витрат матеріальних ресурсів, що використані в процесі експлуатації техніки за весь (або корисний) термін її використання, до обсягу роботи (в натуральному або у вартісному вираженні), що виконувалася за цей період за допомогою цієї техніки. При розрахунку експлуатаційної матеріалоемності в склад матеріальних витрат повинні включатися як вартість запасних частин та інших матеріальних ресурсів, що використовувалися на ремонт техніки та підтримки її у робочому стані, так і витрат паливно-енергетичних ресурсів, мастильних матеріалів, охолоджуючих матеріалів, пов'язаних з роботою даної техніки. Складовою частиною експлуатаційної матеріалоемності є ремонтна матеріалоемність. Цей показник використовують для оцінки витрат матеріальних ресурсів, що використані на ремонт техніки, віднесених до одиниці робіт, які виконуються цією технікою після ремонту.

4. За розмірністю показників:

- вартісні (коп./грн., грн./тис. грн. товарної продукції);
- натуральні, як правило, характеризують витрати конкретного або агрегованого виду матеріального ресурсу на одиницю продукції в натуральному вираженні або на одиницю її споживчої вартості (кг/ шт., кг/кВт, енергоемність – кВт/ т відливок);
- змішані показники бувають натурально-вартісними (кг/тис. грн. продукції) або вартісно-натуральними (коп./шт., грн./комплект).

Складові матеріалоемності, характеризують видову структуру матеріальних витрат (металоемність, енергоемність).

5. За рівнем охоплення матеріальних витрат:

– пряма матеріалоємність продукції, визначається як відношення прямих матеріальних витрат (за статтями сировина і основні матеріали, допоміжні матеріали, покупні напівфабрикати, паливо, енергія у витратах на виробництво продукції) до вартості продукції.

– повна матеріалоємність продукції, при розрахунку якої прямі матеріальні витрати доповнюються витратами матеріальних ресурсів, які відображаються в комплексних статтях на виробництво, а також вартістю послуг виробничого характеру, що необхідні для випуску товарної продукції.

У загальному вигляді економія матеріальних ресурсів – це підвищення рівня їх корисного використання, яке виражається у зниженні витрати матеріалів на одиницю продукції (споживчого ефекту) при підвищенні або збереженні їх якості. Крім такого тлумачення, економія матеріальних ресурсів вживається у змісті вигоди або ефекту, який отримують у результаті раціонального використання матеріальних ресурсів. Значення економії матеріальних ресурсів зростає в зв'язку із збільшенням обсягу виробництва продукції.

Висновки до розділу 1

У першому розділі кваліфікаційної роботи ми розглядали економічне значення та форми матеріально-технічного забезпечення підприємства, завдання, функції та показники оцінки ефективності матеріально-технічного забезпечення підприємства і можемо прийти до висновку, що матеріально-технічне забезпечення – це забезпечення підприємств, будівництва засобами та предметами праці в розмірах необхідних для виконання заданої програми.

Отже економічне значення матеріально-технічного забезпечення підприємства полягає в тому, щоб організувати безперебійне забезпечення підприємства необхідними засобами виробництва; забезпечити оптимізацію господарських зв'язків між підприємством та постачальником; створення економічно обґрунтованих матеріальних запасів та маневрування матеріальними

ресурсами; застосування прогресивних шляхів та засобів транспортування вантажів з метою прискорення та здешевлення процесу обміну; раціональне і економічне використання засобів виробництва у виробництві; зменшення витрат щодо матеріально-технічного забезпечення підприємства.

Ефективність роботи будь-якого підприємства значною мірою визначається повнотою, комплектністю, своєчасністю отримання від постачальників матеріально-технічних ресурсів необхідного асортименту та якості. В зв'язку з цим є зрозумілою та велика увага, яка приділяється організації і технології матеріально-технічного забезпечення виробництва.

На підприємстві проводиться відповідна робота з організації матеріально-технічного забезпечення, яка представляє діяльність підприємства щодо забезпечення продукцією матеріально-технічного призначення відповідно до його потреб та у певні терміни. Це дає змогу підприємству забезпечувати безперервність процесу виробництва, а відповідно, і підвищувати ефективність виробництва.

У процесі матеріально-технічного забезпечення підприємства відбувається рух товарів (продукції) від одних самостійних товаровиробників до інших. Проте матеріально-технічне забезпечення – це не просто процес руху продукції, в цьому процесі складається пропорція між попитом і пропозицією, а в своєму русі продукція формується як товари, обмінюється як товари, готується до споживання.

Отже, служба матеріально-технічного забезпечення підприємства насамперед вирішує питання забезпечення необхідними матеріальними ресурсами всі сфери діяльності підприємства, своєчасного виявлення резервів та шляхів кращої організації матеріально-технічного забезпечення підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАТ «МОНДЕЛІС УКРАЇНА»

2.1. Загальна характеристика підприємства

ПрАТ «Монделіс Україна» — українське підприємство, що належить до групи компаній «Mondelēz International» (NASDAQ: [40]) — однієї з найбільшої у світі компанії-виробника шоколадної продукції, печива, цукерок і жувальної гумки.

Створена 1 жовтня 2012 після розподілу Kraft Foods на дві незалежні компанії: високорентабельний бізнес із виробництва харчових продуктів у Північній Америці Kraft Foods Group та швидко зростаючу міжнародну компанію з виробництва снєків Mondelēz International. Компанія «Монделіс Україна» до 2014 року називалася «Крафт Фудз Україна», але змінила назву на початку лютого 2014 року (рис.2.1).

Рис.2.1. Емблема ПрАТ «Монделіс Україна»

ПрАТ «Монделіс Україна» є одним із лідерів на ринку харчових продуктів України у категоріях кави, виробів із шоколаду, солоних снєків і печива.

Компанія працює в Україні з 1995 року. До складу підприємства входять Тростянецька шоколадна фабрика «Україна» та дочірнє підприємство ТОВ «Чіпси Люкс».

Продукція ПрАТ «Монделіс Україна» представлена в Україні торговими марками: «КОРОНА», MILKA, «ЛЮКС», JACOBS, CARTE NOIRE, "ВЕДМЕДИК «БАРНІ», «Belvita!Добрий Ранок!», TUC, OREO, PICNIC, DIROL, HALLS, TASSIMO (табл. 2.1).

Продукція ПрАТ «Монделіс Україна» у торгових марках

№ п/п	Торгова марка	Коротка характеристика
1	2	3
1	«Корона»	Шоколад «Корона» з'явився у продажу 1995 року. З того часу обсяг виробництва зріс майже в 40 разів. Асортимент продукції: 12 смаків шоколаду в класичному форматі плитки, білий, молочний та чорний пористий шоколад, подарунковий шоколад, коробкові цукерки «КОРОНА De Luxe», «КОРОНА Венеціанська ніч», «КОРОНА Ассортіні» та інші.
2	Milka	Торгова марка з понад 100-річною історією. У світі щороку виробляється понад 1 млрд шоколадних плиток цього шоколаду. З 2001 MILKA виробляється в Україні. Асортимент продукції: 10 смаків шоколаду в класичному форматі плитки, 300-грамові плитки з подвійними начинками, шоколадки в індивідуальному пакуванні MILKINIS, 11 новорічних подарунків та 2 види пустотілих фігур тощо.
3	«ЛЮКС»	Картопляні чіпси, що понад 10 років виробляються на Вишгородській філії ЗАТ «Крафт Фудз Україна». Новинки з'являються двічі або більше разів на рік. Картопля для виробництва чіпсів вирощується фермерами у Тернопільській, Житомирській, Вінницькій, Київській, Чернігівській та Херсонській областях. Асортимент продукції: 11 смаків чіпсів традиційної форми, 3 смаки чіпсів «ЛЮКС Екстрим».
4	Jacobs	Торгова марка з понад 100-річною історією. Jacobs — мелена кава номер один у Західній Європі. На українському ринку з'явилася 1998 року. Асортимент продукції: Jacobs Monarch, Jacobs Monarch Decaffeinated, Jacobs Aroma, Jacobs Espresso, Jacobs Cronal Gold, Jacobs Cappuccino, Jacobs Ice Coffee.
5	«Ведмедик Барні»	Бісквітне тістечко з шоколадною начинкою. Містить злаки і молочні продукти. Не містить барвників та консервантів і має спеціально розроблену для дітей збалансовану рецептуру. Особливо популярний у Франції, Чехії, Польщі, Росії, Румунії, Угорщині. В Україні бренд з'явився 2009 року.

1	2	3
6	TUC	Солоний крекер із багаторічною історією у понад 20 країнах світу. На українському ринку TUC з'явився 2010 року і представлений у 5 смаках: солоний класичний, зі смаком сиру, зі смаком паприки, зі смаком бекону та зі смаком сметани та цибулі
7	OREO	Шоколадно-молочне печиво, глобальний бренд Kraft Foods, створений 1912 року і присутній у більш ніж 100 країнах. OREO — найулюбленіше печиво у світі, за даними Euromonitor International. Обсяг його продажів становить близько \$1,5 млрд.
8	«BelVita. Добрий ранок!»	«BelVita. Добрий ранок!» — печиво, створене для сніданку. Складається з цільних злаків і є джерелом складних вуглеводів, які поступово засвоюються організмом, а також джерелом вітамінів B1 та B3, заліза та магнію. Продукт не містить штучних барвників та підсолоджувачів. Над розробкою печива «BelVita. Добрий ранок!» працювали провідні фахівці Франції, Канади та Австралії. Завдяки технології випікання в печиві зберігаються складні вуглеводи, які, засвоюючись поступово, забезпечують надходження в організм енергії протягом 4 годин.
9	TASSIMO	TASSIMO — це система приготування кавових напоїв, що дозволяє приготувати еспресо, кафе крема, капучино, латте мак'ято, латте мак'ято карамель, а також гарячий какао-напій MILKA. Кавова машина TASSIMO була розроблена для Kraft Foods компанією Bosch. Вона працює завдяки інтелектуальній системі розпізнавання штрих-коду на дисках T DISC, які вставляються в машину, і з яких зчитується інформація про обсяг води, час приготування і оптимальну температуру, необхідні для отримання напою.

Джерело: [40]

З 2003 року ПрАТ «Монделіс Україна» відповідає за розвиток бізнесу на ринку Молдови, а з 2005 року — на ринках Білорусі, Грузії, Вірменії й Азербайджану, а з 2008 року — на ринках Казахстану, Узбекистану, Киргизстану, Таджикистану, Туркменістану та Монголії.

У більшості цих країн компанія присутня на ринку і займає лідируючі позиції в категоріях шоколадних виробів, печива, жувальної гумки і льодяників. Компанія пропонує споживачам якісні бренди, які дарують смачні миті радості.

У період з 2005 по 2010 рік ПрАТ «Монделіс Україна» використала на благодійні проекти 11 млн грн. Компанія допомагає центрам реабілітації дітей інвалідів, школам-інтернатам та дитячим будинкам, багатодітним сім'ям і малозабезпеченим у населених пунктах Сумської та Київської областей, де живуть і працюють співробітники компанії. Зокрема у Тростянецькій районній лікарні за допомоги ПрАТ «Монделіс Україна» було модернізовано реанімаційне обладнання для пологового відділення, мобільна рентген-лабораторія та реабілітаційне обладнання

За 20 років роботи в Україні бізнес компанії зріс більш ніж у 100 разів і сьогодні становить понад \$400 млн. Більше \$200 млн. інвестувала «Монделіс Україна» у розбудову бізнесу та економіки України. Понад 1,6 млрд. грн. податків сплатила до державного бюджету компанія «Монделіс Україна» за час роботи в Україні [58].

Протягом 2011-2013 років ПрАТ «Монделіс Україна» виділила 4,2 млн. грн. на проекти соціальної відповідальності, а також віддала на благодійність 200 тон продукції вартістю понад 8 млн. грн.

Згідно з даними звітності, Mondelez International досягла істотного прогресу за програмними цілями сталого сільськогосподарського та екологічного розвитку. Це стосується боротьби з вирубкою лісів, дотримання прав людини і концентрації зусиль на тих проектах, які максимально позитивно впливають на суспільство й навколишнє середовище. За підсумками 2018 року, 43% всього какао, використаного у виробництві продукції, було отримано в рамках програми сталого розвитку постачальників Cocoa Life. Крім цього, компанія продовжує відігравати важливу роль в створенні сталого ланцюжка поставок якісного та екологічно чистого пальмового масла, спонукаючи виробників знижувати темпи вирубки лісів.

Компанія Mondelez International зосереджує свої зусилля на завданнях сталого розвитку, в яких вона може досягти максимального позитивного впливу і позитивних змін. Ключовими результатами компанії на цьому шляху в 2018 році є:

1. Стале виробництво снєків: створення сталих ланцюжків поставок інгредієнтів, скорочення впливу на навколишнє середовище і циклічне використання упаковки з нульовими відходами:

- 100-відсоткове досягнення цілей по закупках пальмового масла зі сталих джерел. компанія висунула додаткові вимоги до постачальників вжити термінових заходів зі скорочення вирубки лісів. Компанія вже відмовилася від співпраці з 12 постачальниками через порушення цієї вимоги.
- скорочення на 10% викидів CO₂ на виробництвах.
- скорочення використання води з зовнішніх джерел на 22% в регіонах з нестачею води.
- скорочення загального обсягу виробничих відходів на 13%.
- скорочення використання пакувальних матеріалів на 59 600 тонн. до 2020 р. компанія планує скоротити обсяг пакувальних матеріалів на 65 000 тонн.
- збільшення охоплення програми сталого розвитку постачальників пшениці Harmony. Програма буде поширена на всі бренди печива в країнах Європейського Союзу до 2022 р.
- програма сталого розвитку постачальників какао Cocolife до кінця 2018 р. охопила 140 000 фермерів в 1 400 громадах. 43% всього какао, використаного в шоколадній продукції, було вирощено в рамках програми. Шоколад Milka тепер повністю виробляється з какао, отриманого в рамках Cocolife.
- у сфері охорони праці, загальна кількість реєстрованих інцидентів знизилась на 18%, а загальна кількість інцидентів за участю співробітників – на 11%.

2. Усвідомлене споживання снєків: просування збалансованого споживання снєків; розширення асортименту здорових снєків; пропаганда здорових звичок харчової поведінки й отримання задоволення від кожного шматочка, партнерства для інновацій у сфері збалансованого снєкінга:

- 15% обсягу продажів склали продукти з контролем порції в індивідуальній упаковці з енергетичною цінністю 200 ккал або менше.

– підвищення поживності і складу продуктів найбільших брендів, за рахунок скорочення рівню цукру на 1% в «Milka» та «Oreo» і скорочення рівня насиченого жиру на 1% і натрію на 0,9% по всьому портфелю.

– інвестування 95% гранту в 50 мільйонів доларів у різні партнерства в рамках промоції здорового способу життя: заняття зі збалансованого харчування, екології, майстер-класи із приготування їжі та вирощування рослин і спортивні ігри, в яких взяли участь 1,5 мільйона дітей у 18 країнах світу.

Mondelēz International також оголосила про свої плани зі сталого розвитку до 2025 р. Компанія продовжить використовувати свій глобальний масштаб і можливості в тих областях, де вона може максимально вплинути на вирішення проблеми. Ці цілі включають:

1. Скорочення впливу на навколишнє середовище шляхом переходу на 100% використання переробленої упаковки до 2025 р.

2. Подальший розвиток програми сталого розвитку постачальників Сосоа Life з метою 100% використання какао, отриманого в рамках програми, у всій шоколадній продукції до 2025 р.

3. Мінімізацію харчових відходів і наскрізних викидів CO₂ й обмеження використання води до 2025 р.

4. Збільшення частки продуктів із контролем порції до 20% в обсязі продажів до 2025 р.

5. Продовження інвестицій у програми та партнерство фонду Mondelēz International з розвитку громад та просування здорового способу життя.

Організаційна структура управління підприємства ПрАТ «Монделіс Україна» представлена на рис.2.2.

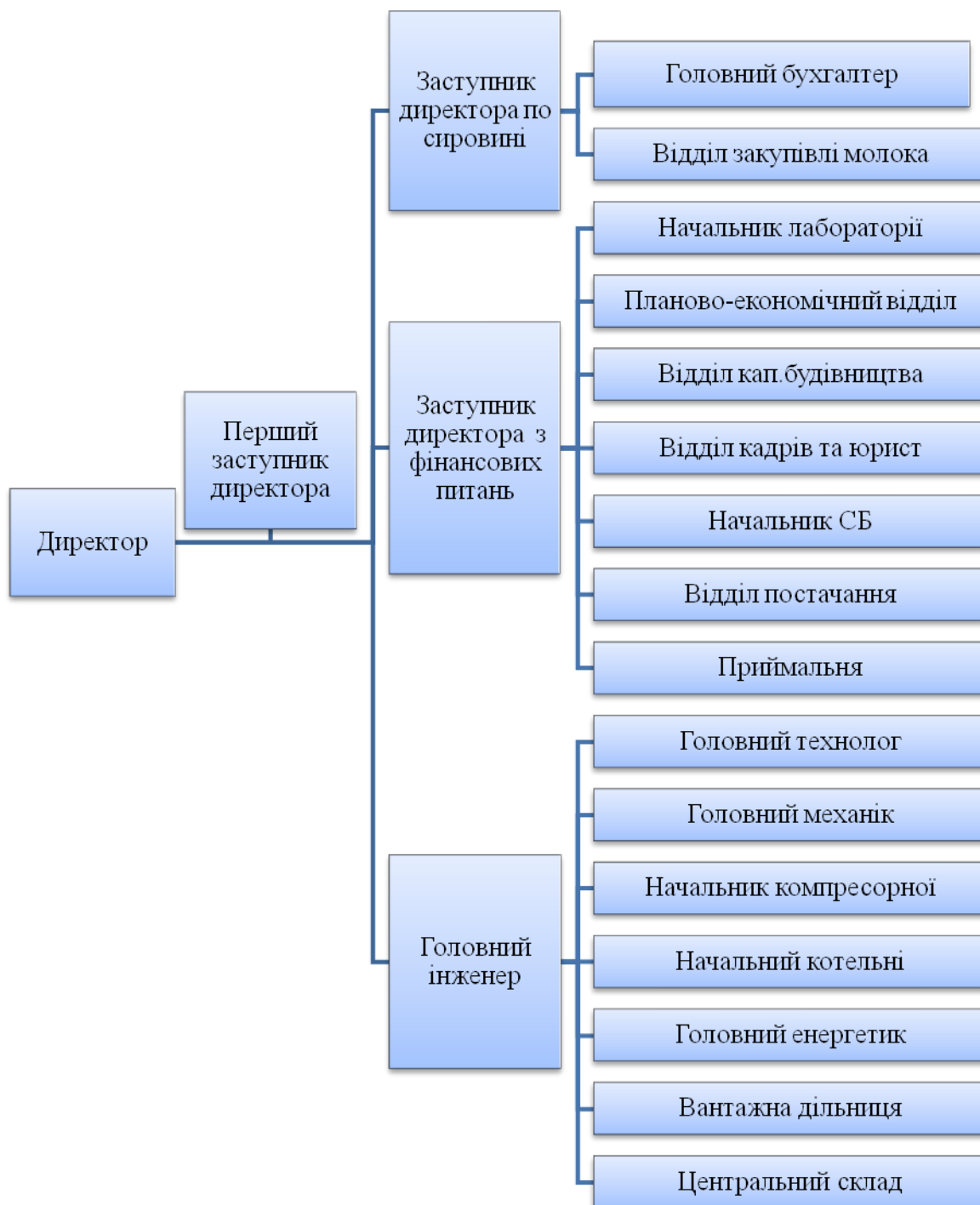

Рис.2.2. Організаційна структура управління підприємства ПрАТ «Монделіс Україна»

До компетенції директора належить ряд повноважень, основними з яких є:

- визначення загальної господарської політики, а також ухвалення річного фінансового плану, річних бюджетів, прибутку та планів капіталовкладень;
- ухвалення різних рішень стосовно продажу власного нерухомого майна, керівництво земельною ділянкою господарства;
- ухвалення і прийняття будь-яких змін до Статуту підприємства;
- прийняття рішення про ліквідацію та призначення Ліквідаційної

комісії, ухвалення її звітів і ухвалення остаточного ліквідаційного балансу господарства;

– ухвалення або переміна правил, що регулюють діяльність директора та його відповідальність тощо.

Також директор ПрАТ «Монделіс Україна» займається безпосередньо організацією та повсякденною господарською діяльністю та вирішенням усіх питань діяльності підприємства.

Трудові відносини учасників та працівників господарства регулюються законодавством про працю, Статутом а також трудовими договорами.

ПрАТ «Монделіс Україна» самостійно визначає форми, порядок і розмір оплати праці керівника та найманих працівників. Також визначає чисельність працюючих, порядок прийняття і звільнення їх з роботи.

Mondelēz International, надихає людей на правильний снєкінг у більш ніж 150 країнах у всьому світі.

У 2018 році чистий прибуток компанії склав близько 26 мільярдів доларів США. Компанія MDLZ відома своїми інноваціями на ринку та пишається тим, що входить до рейтингів Standard and Poor's 500, Nasdaq 100 та Індексу сталого розвитку Dow Jones.

2.2. Аналіз техніко-економічних показників ПрАТ «Монделіс Україна»

Прибуток є основним узагальнюючим фінансовим показником результатів господарської діяльності підприємства. Чистий прибуток підприємства, який залишається після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат, витрат на оплату праці, оплати відсотків по кредитах банків, внеску передбачених законодавством України податків та інших платежів до бюджету, відрахувань у галузеві інвестиційні фонди, залишається в його розпорядженні.

Нині роль техніко-економічного аналізу зросла, так як основні показники, що характеризують ефективність заходів для впровадження нової техніки, технології, організації виробництва, підприємства розраховують і планують самостійно.

Звідси й випливає потреба в ретельно.му аналізі та обґрунтуванні техніко-економічних показників.

З метою оцінки результативності діяльності ПрАТ «Монделіс Україна», користуючись фінансовою звітністю та балансом підприємства, проаналізуємо основні техніко-економічні показники його діяльності у їх динаміці (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Динаміка техніко-економічних показників діяльності
ПрАТ «Монделіс Україна»

№ п/п	Показники	2018	2019	Абсол.відхил. 2019 від 2018 року	Темп приросту 2019 від 2018 року, %
1	2	3	4	5	6
1	Чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг) без ПДВ і акцизів	2247784	2680584	432800	19,25
2	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	-1521831	-2052854	-531023	34,89
3	Валовий прибуток, тис. грн.	502853	653249	150396	29,91
4	Чисельність працюючих, чол.	942	940	- 2	0,21
5	Чисельність промислово-виробничого персоналу, чол.	938	934	- 4	0,43
6	Витрати на оплату праці, тис. грн.	61650	74980	13330	21,62
7	Середньомісячна заробітна плата, тис. грн./чол.	5,45	6,65	1,19	21,88
8	Середньорічна вартість активів, тис. грн.	666045	832295	166250	24,96
9	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	301682,5	352440,5	50758	16,82
10	Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	222014	318745,5	96731,5	43,57
11	Середньорічний залишок оборотних коштів, тис. грн.	491970	593994	102024	20,74
12	Продуктивність праці персоналу, тис. грн./чол.	2386,18	2851,69	465,50	19,51
13	Продуктивність праці пром-вироб персоналу, тис. грн. / чол.	2396,36	2870,00	473,65	19,77

1	2	3	4	5	6
14	Рентабельність підприємства, %	5,77	6,14	0,37	x
15	Чистий прибуток, тис.грн	129631	164523	34892	26,92

*розроблено автором на основі звітності підприємства

Аналізуючи показник чистого доходу від реалізації продукції ПрАТ «Монделіс Україна» слід зазначити, що його значення в 2019 році є вищим на 432800 тис. грн. або 19,25 % і складає 2680584 тис. грн., аніж у 2018 році.

Збільшилась середньорічна вартість активів у 2019 році на 166250 тис.грн, тобто на 24,96% тасередньорічна вартість основних засобів на 50758 тис. грн., або на 16,82%. Це свідчить про збільшення долі власного капіталу в майні підприємства. Якщо поглянути на тенденцію останніх років, то можемо побачити, що середньорічна вартість активів збільшилась впродовж 2018-2019 років, середньорічний залишок оборотних коштів зріс на20,74% і негативної тенденції не спостерігається.

Чисельність працюючих становить в 2019 році 940 чол. За останній рік це показник зменшився на 2 чол., а саме на 0,21 %. Негативним фактором є збільшення продуктивності праці персоналу.

Одним з основних показників, що характеризують ефективність використання основних засобів та забезпечення ними є фондоозброєність. Чистий прибуток ПрАТ «Монделіс Україна» за 2019 рік відносно 2018 року збільшився на 26,92%, тобто на 34892 тис. грн. (рис.2.3)

Основні засоби є матеріально-технічною базою виробництва, фундаментом його вдосконалення і розвитку. Цей процес відбувається як шляхом нарощування потенціалу основних засобів (екстенсивно), так і за допомогою підвищення ефективності їх використання (інтенсивно).

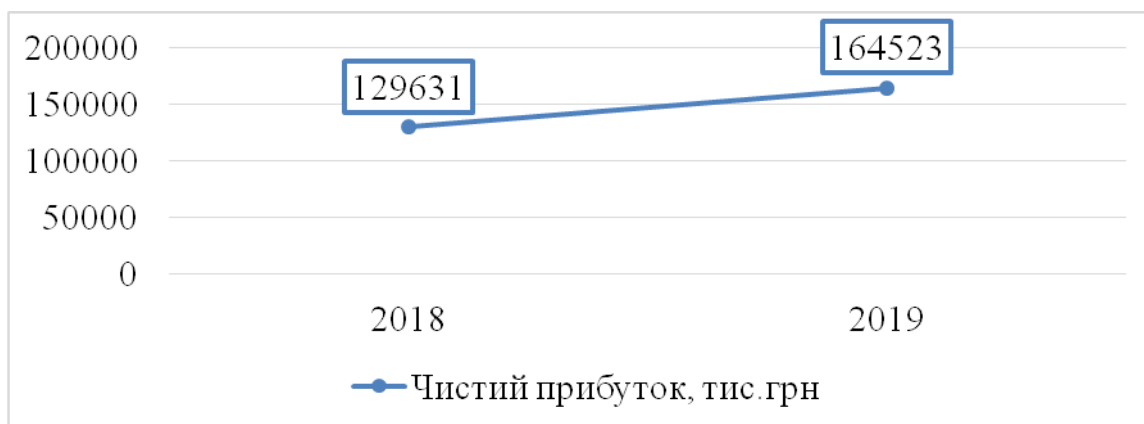

Рис.2.3. Динаміка чистого прибутку ПрАТ «Монделіс Україна» за 2018-2019 рр.

*розроблено автором на основі аналізу даних підприємства

Значне нарощування основних виробничих засобів призводить до ускладнень у технічному переоснащенні виробництва, морального і фізичного старіння устаткування, що знижує ефективність його використання та можливість конверсії. Проаналізуємо ефективність основних засобів на досліджуваному підприємстві.

Таблиця 2.3

Основні показники забезпечення, стану та ефективності використання основних засобів ПрАТ «Монделіс Україна»

№ п/п	Показник	2018	2019	Абсолютне відхилення 2019 від 2018 року	Темп приросту 2019 від 2018 року, %
1	2	3	4	5	6
1	Коефіцієнт зносу	0,45	0,44	-0,01	1,79
2	Коефіцієнт придатності	0,55	0,56	0,01	1,47
3	Фондоозброєність	2540,93	3361,65	820,72	32,30
4	Фондовіддача	7,76	8,67	0,913	11,77
5	Фондомісткість	0,129	0,115	-0,014	-10,53

*розроблено автором на основі звітності підприємства

З таблиці 2.3 бачимо, що коефіцієнт зносу характеризує частку вартості основних засобів, що списана на витрати діяльності в попередніх періодах, і вказує на зношеність основних засобів підприємства. У 2019 році він зменшився

на 1,79% що є позитивною тенденцією. Коефіцієнт придатності характеризує частку не перенесеної на новий продукт вартості основних засобів і ступінь можливості використання основних засобів, їх сучасності та технічної новизни. Нормативом для цього коефіцієнта є збільшення, що ми можемо побачити у 2019 році. Проаналізувавши основні засоби, можемо зробити висновок, що підприємство досить ефективно використовує основні засоби.

Фінансові результати діяльності підприємства характеризуються приростом суми власного капіталу (чистих активів), основним джерелом якого є прибуток від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності, а також отриманий унаслідок надзвичайних обставин. Прибуток - це частина чистого доходу, який безпосередньо одержують підприємства після реалізації продукції як винагороду за вкладений капітал і ризик підприємницької діяльності. Обсяг прибутку, рівень рентабельності залежать від виробничої, постачальницької, маркетингової, збутової, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства. Тому ці показники характеризують усі сторони господарювання [10].

Таблиця 2.4

Динаміка показників фінансового стану ПрАТ «Монделіс Україна»

№ п/п	Показник	2016	2017	Відхилення		Норма
				абсол. (+/-)	віднос. %	
Показники ліквідності						
1	2	3	4	5	6	7
1	Коефіцієнт поточної ліквідності	2,004	1,861	-0,143	-7,13	> 2
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,603	1,520	-0,083	-5,19	> 1
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,13342	0,03748	-0,09594	-71,91	> 0,2
Показники платоспроможності (фінансової стійкості)						
4	Коефіцієнт автономії	0,336	0,417	0,081	24,14	>0,5
5	Коефіцієнт фінансування	1,98	1,40	-0,58	-29,29	<1, зменшення
6	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,80	1,04	0,24	29,71	>0,1
Показники ділової активності						
7	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	4,12	4,56	0,44	10,70	збільшення

1	2	3	4	5	6	7
8	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	1,51	1,52	0,00	0,09	збільшення
9	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	8,40	8,75	0,35	4,13	збільшення
10	Тривалість обороту дебіторської заборгованості, днів	60,28	60,23	-0,05	-0,09	зменшення
11	Тривалість обороту кредиторської заборгованості, днів	43,43	41,71	-1,72	-3,96	зменшення
12	Коефіцієнт оборотності загального капіталу	3,04	3,25	0,21	6,96	збільшення

*складено автором на базі звітності підприємства

Ефективність використання оборотних активів на підприємстві має важливе значення, оскільки справляє значний вплив на загальну ефективність всієї сукупності засобів, залучених підприємством.

Це пояснюється тим, що тривалість обороту основних і оборотних засобів суттєво відрізняється через принципові відмінності за характером участі у виробничому процесі основних та оборотних засобів.

Оборот основних засобів вимірюється роками, водночас як оборотні засоби і засоби обігу протягом року здійснюють, як правило, декілька оборотів.

Отже, оборотні активи, що обслуговують оборот оборотних фондів і фондів обігу, багато в чому визначають загальні темпи і ефективність виробництва.

Фінансовастійкість — це надійно гарантована платоспроможність, рівновага між власними та залученими засобами, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і партнерів, довіра кредиторів і інвесторів та рівень залежності від них, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофінансування [25].

Більш детально розглянемо показники фінансової стійкості ПрАТ «Монделіс Україна» у таблиці 2.5.

Основні показники фінансової стійкості ПрАТ «Монделіс Україна»

№ п/п	Показник	Період		Відхилення		Рекомендоване значення, тенденції змін
		2018	2019	Абсол. один.	Відн. %	
1	2	3	4	5	6	7
1	Коефіцієнт фінансової незалежності	0,336	0,417	0,081	24,14	> 0,5
2	Коефіцієнт фінансової залежності	2,975	2,397	-0,579	-19,45	< 0,5
3	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,637	0,633	-0,004	-0,63	0,75 – 0,9

*складено автором на базі звітності підприємства

З таблиці 2.5 бачимо що показники не відповідають рекомендованим значенням та тенденціям змін, що є негативним для підприємства. На дану ситуацію вплинула нестабільна економічна ситуація у країні (наприклад, різка зміну курсу іноземної валюти, антитерористичні дії на сході країни)

При цьому якість, ціна та асортимент продукції ПрАТ «Монделіс Україна» може задовольнити кожного покупця:

- на підприємстві піклуються про споживача, пропонуючи якісні та корисні продукти на кожен день для усієї сім'ї.
- поєднання досвіду роботи на ринку та використання сучасних технологій дало змогу виробляти саме ту продукцію, що подобається споживачеві.
- керівники підприємства намагаються будувати довгострокові взаємовигідні відносини з своїми партнерами.

Основою цього, з їхнього боку, є виконання всіх зобов'язань, незмінна якість продуктів та гнучкий підхід до кожного клієнта. Всі технології та продукти зареєстровані Українським державним центром стандартизації, метрології та сертифікації.

2.3. Аналіз матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна»

В сучасних умовах розвитку економіки ефективне управління закупівлями стає основою успішного вирішення проблеми виробництва - задоволення потреб виробництва в матеріалах з максимально можливою економічною ефективністю. Тому особливої уваги потребує вирішення проблеми комплексного оперативного управління оборотними активами і раціональної організації матеріально-технічного забезпечення виробництва.

Найбільш вагомий вклад в дослідження проблеми матеріально-технічного забезпечення виробництва промислових підприємств внесли такі вітчизняні вчені як Балабанова Л.В., Гаркавенко С.С., Дмитренко І.Є., Пастухова В.В., водночас аналіз наукових праць свідчить, що на сьогодні як об'єкти дослідження обираються лише окремі компоненти забезпечуючої підсистеми менеджменту (організація складського господарства, інформаційне забезпечення оптимізації складських запасів витрат матеріалів тощо), тоді як недостатньо вивченими залишаються питання організації нових і ефективних каналів товаропровідної мережі при закупівлях матеріальних ресурсів.

У ринкових умовах проблеми матеріально-технічного забезпечення кожне підприємство розв'язує самостійно, на підставі прямих договірних відносин із постачальниками матеріальних ресурсів, що значно посилює роль планових розрахунків[3].

Основним завданням розробки планів матеріально-технічного забезпечення є досягнення балансової взаємоузгодженості між розмірами потреби в ресурсах і джерелами її забезпечення.

З метою забезпечення ефективного розвитку основних фондів та максимально ефективного їх використання при мінімальних витратах пов'язаних з їх утриманням і обслуговуванням, необхідно досить ретельно аналізувати показники їх використання на ПрАТ «Монделіс Україна». Це дозволяє визначити основні недоліки сформовані на підприємстві, що пов'язані із стратегією розвитку основних засобів на цьому підприємстві.

Аналіз складу та руху основних засобів ПрАТ «Монделіс Україна» за 2018-2019 роки

Групи основних засобів	2018р.		2019р.		Абсолютне відхилення питомої ваги, +/- 2019р. від 2018р.
	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	
Земельні ділянки	4210,94	2,4	4210,94	2,0	0,00
Будинки, споруди та передавальні пристрої	57900,48	33	71088,504	33,2	13188,02
Машини та обладнання	105098,14	59,9	125689,61	58,7	20591,47
Транспортні засоби	3684,58	2,1	4496,56	2,1	811,99
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	701,82	0,4	856,488	0,4	154,66
Інші основні засоби	3860,03	2,2	7779,89	3,63	3919,86
Інші необоротні матеріальні активи	0	0	0	0	0,00
Разом	175456	100	214122	100	0

*складено автором на базі звітності підприємства

З результатів таблиці 2.6, ми бачимо, що основні засоби на ПрАТ «Монделіс Україна» за період з 2018 по 2019 роки змінювались не значно. Основні зміни відбулись по групам: Будинки, споруди та передавальні пристрої, Машини та обладнання, Транспортні засоби та Інші основні фонди. Найбільші зміни ми простежуємо по групі Машини та обладнання, в 2019 році відбулось зменшення питомої ваги на 1,2 %. Загалом найбільшу питому вагу мають наступні групи основних фондів: Машини та обладнання (в 2019 році 58,7 %) і Будинки, споруди та передавальні пристрої (в 2019 році 33,2 %), що говорить про позитивну динаміку розвитку основних засобів на ПрАТ «Монделіс Україна».

Ефективність організації матеріально-технічного забезпечення значною мірою залежить від того, яким чином режим забезпечення підприємства узгоджений із режимом виробничого споживання матеріальних ресурсів, наскільки асортимент, якість і технологічна готовність продукції, що постачається, відповідає вимогам виробництва [21]. Розглянемо та проаналізуємо

склад і структуру запасів ПрАТ «Монделіс Україна» за 2018-2019 роки, що і відобразимо в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Аналіз складу та структури запасів ПрАТ «Монделіс Україна»
за 2018-2019 роки

№ п\п	Назва показника	2018	2019	Абсолютне відхилення (+/-)	Темп приросту, %
1	2	3	4	5	6
1	Сировина та матеріали	5072	5102	30	0,59
2	Паливо	873	227	-646	-74,00
3	Будівельні матеріали	524	308	-216	-41,22
4	Запасні частини	1433	1487	54	3,77
5	Малоцінні та швидкозношувальні предмети	684	458	-226	-33,04
6	Незавершене виробництво	4076	3870	-206	-5,05
7	Готова продукція	42338	39448	-2890	-6,83
8	Товари	1680	610	-1070	-63,69
9	Разом	56680	51510	-5170	-9,12

*складено автором на базі звітності підприємства

Отже, як видно із таблиці 2.7 найбільшу питому вагу серед загальної кількості запасів мають запаси готової продукції, які в 2019 році зменшились на 2890 тис.грн. або 6,83 % і склали 39448 тис.грн. Зміни відбулись по групі малоцінні та швидкозношувальні предмети, так в 2019 році ці запаси зменшились на 33,04 %. Найменші зміни відбувались по товарним групам: незавершене виробництво, запасні частини, паливо.

В результаті аналізу матеріальних ресурсів підприємства необхідно відзначити, що ПрАТ «Монделіс Україна» цілком забезпечено необхідними ресурсами, що дозволяє йому раціонально їх використовувати та приносить бажаний прибуток.

Одним із головних факторів підвищення ефективності основних засобів є їх оновлення та технічне вдосконалення. Впровадження досягнень науково-технічного прогресу дає змогу підвищити рівень механізації та автоматизації

виробництва, продуктивності праці робітників, сприяє економії матеріальних витрат, підвищує культуру та безпеку виробництва.

ПрАТ «Монделіс Україна» має звернути увагу на екстенсивний шлях використання обладнання та підвищення його ефективності.

Екстенсивний шлях полягає у збільшенні тривалості роботи, скороченні цілозмінних і внутрішньо змінних втрат робочого часу, підвищенні коефіцієнта змінності. Основними шляхами поліпшення екстенсивного використання устаткування є:

- безперервне постачання підприємствам сировини, матеріалів, палива, електроенергії;
- своєчасне усунення намічених диспропорцій у галузі й на підприємствах, усередині окремих цехів, що дасть змогу запобігти перервам у роботі підприємства;
- усунення причин нерівномірної роботи підприємства, що призводить до невикористання устаткування в цілому, й у часі, тобто до його простоїв.

На складах досліджуваного підприємства кількісний облік ведеться за допомогою картонок складського обліку. В кінці місяця по складу складаються відомості приходу, відомості видатку. На кінець кожного місяця складається оборотна відомість по кожній групі матеріальних ресурсів. Завідувач складом в кінці кожного місяця складає звіт, в якому відображає фактичні дані про видачу матеріальних ресурсів у розрізі структурних підрозділів та виконаних робіт.

Розрахунок потреби в сировині, матеріалах здійснюється на основі затверджених норм витрат сировини, матеріалів. Потреба в паливі та електроенергії розраховується з врахуванням встановлених лімітів.

Інтервали поставок матеріалів на підприємство та інтервали їхнього використання, за рідкісними винятками, не збігаються: багато з них поступають у виробництво безперервно, тобто щоденно. Тому виникає потреба в запасах матеріалів. За призначенням запаси поділяються на поточні, підготовчі й страхові. Зберігаються вони на складах разом, але нормативні величини обчислюються окремо.

Найбільш відома система «максимум-мінімум», згідно з якою запаси поповнюються до рівня не нижчого за їхню мінімальну величину, а після надходження чергової партії не бувають більшими за встановлену максимальну кількість. Для забезпечення цих умов замовлення на чергову поставку матеріалів видається за такої величини поточного запасу, якої вистачить для роботи аж поки замовлений матеріал надійде.

Отже, все вище згадане і розказане зводить до думки, що ПрАТ «Монделіс Україна» самостійно себе забезпечує усією необхідною сировиною, харчовими добавками. З цією метою тісно співпрацює з населенням, також розширює коло постачальників. Пропонує на сировину вищу ціну ніж конкуренти. Продукція ПрАТ «Монделіс Україна» користується великим попитом, тому що підприємство дбає про її якість. З цією метою вони використовують широкий асортимент харчових добавок, з придбанням яких не виникає проблем.

Висновки до розділу 2

У другому розділі кваліфікаційної роботи ми ознайомилися з характеристикою ПрАТ «Монделіс Україна» та проаналізували його техніко-економічні показники і матеріально-технічне забезпечення та можемо узагальнити наступне:

ПрАТ «Монделіс Україна» — українське підприємство, що належить до групи компаній «Mondelēz International» — однієї з найбільшої у світі компанії-виробника шоколадної продукції, печива, цукерок і жувальної гумки.

ПрАТ «Монделіс Україна» є одним із лідерів на ринку харчових продуктів України у категоріях кави, виробів із шоколаду, солоних снєків і печива.

Аналізуючи показник чистого доходу від реалізації продукції ПрАТ «Монделіс Україна» слід зазначити, що його значення в 2019 році є вищим на 432800 тис. грн. або 19,25 % і складає 2680584 тис. грн., аніж у 2018 році.

Збільшилась середньорічна вартість активів у 2019 році на 24,96% та середньорічна вартість основних засобів на 16,82%. Це свідчить про збільшення долі власного капіталу в майні підприємства. Якщо поглянути на тенденцію

останніх років, то можемо побачити, що середньорічна вартість активів збільшилась впродовж 2018-2019 років, середньорічний залишок оборотних коштів зріс на 20,74% і негативної тенденції не спостерігається.

Ефективність організації матеріально-технічного забезпечення значною мірою залежить від того, яким чином режим забезпечення підприємства узгоджений із режимом виробничого споживання матеріальних ресурсів, наскільки асортимент, якість і технологічна готовність продукції, що постачається, відповідає вимогам виробництва

В результаті аналізу матеріально-технічних ресурсів підприємства необхідно відзначити, що ПрАТ «Монделіс Україна» цілком забезпечено необхідними ресурсами, що дозволяє йому раціонально їх використовувати та приносить бажаний прибуток.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАТ «МОНДЕЛІС УКРАЇНА»

3.1. Напрями удосконалення матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна»

Матеріально-технічне забезпечення – це процес постачання на склади підприємства чи відразу на робочі місця, відповідно до виробничих планів, необхідних матеріально-технічних ресурсів.

Від матеріально-технічного забезпечення залежать своєчасність, ритмічність, якість та ефективність операційної діяльності.

Основна задача матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна» – своєчасне, безперебійне та комплектне забезпечення виробництва усіма необхідними матеріальними ресурсами. У першому розділі роботи ми ознайомилися із трьома основними формами організації матеріально-технічного забезпечення – транзитну, посередницьку та складську.

Підсумувавши результати дослідження, можемо зазначити, що в залежності від форми постачання, господарські відносини ПрАТ «Монделіс Україна» можуть укладатися як із підприємствами-постачальниками (прямі зв'язки), так і з територіальними органами постачання. Існують також інші форми постачання: через товарно-сировинні біржі, аукціони, оптові закупки, власне виробництво, закупки по мірі необхідності тощо.

Управління матеріально-технічним забезпеченням на ПрАТ «Монделіс Україна» включає комплекс робіт:

- визначення потреби в ресурсах та розрахунок кількості замовлень,
- знаходження методів, форм та джерел постачань ресурсів,
- вибір постачальників ресурсів,
- погодження цін,
- укладання договорів,

- організація постачання,
- організація контролю якості,
- зберігання та використання ресурсів.

Основними методами оновлення матеріально-технічних ресурсів ПрАТ «Монделіс Україна» є:

- кооперація та комбінування виробництва;
- застосування інноваційних технологій;
- капіталізація оновлення основних виробничих засобів
- підприємств через залучення інвестицій.

Визначення потреби у матеріальних ресурсах здійснюється плановоекономічним підрозділом підприємства ПрАТ «Монделіс Україна». Задача операційних менеджерів при цьому зводиться до контролю за правильністю визначення потреби у ресурсах.

При планування потреби використовується така інформація: кількість та види матеріальних ресурсів необхідних для забезпечення виробничої програми, матеріальні баланси за видами ресурсів, постачальники, площі складських приміщень, можливості щодо власного виробництва.

Основні форми забезпечення ресурсами на ПрАТ «Монделіс Україна» - це: закупка однією партією, регулярні закупки дрібними партіями, щоденні (щомісячні) закупки, отримання товару в міру необхідності.

При виборі джерел поповнення ресурсів на досліджуваному підприємстві використовуються: конкурентні торги (тендер), письмові переговори.

Організація поставок здійснюється на основі стандартного бланку. Крім того, постійно здійснюється контроль економного витрачання ресурсів у цехах, для чого проводять ревізії матеріального обліку.

Щорічне вибуття з виробничого циклу амортизованих технічних засобів при практичній відсутності їх поновлення наближає харчову промисловість до процесу руйнації техніко-технологічної основи виробничого відтворення

Одним із важливіших чинників збільшення обсягу виробництва продукції на ПрАТ «Монделіс Україна» є забезпеченість його матеріально-технічними ресурсами в необхідній кількості та за оптимальною структурою, повніше та ефективніше їх використання і оновлення.

Основними методами оновлення та вдосконалення матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна» є:

- кооперація та комбінування виробництва;
- застосування інноваційних технологій;
- посилення капіталізації через залучення інвестицій.

Для вирішення проблеми своєчасної закупівлі сировини і необхідних засобів виробництва за прийнятими цінами у встановлені строки для ПрАТ «Монделіс Україна» пропонується розвивати ресурси електронної торгівлі. Для цього необхідно стимулювати під'єднання підприємств компанії до електронної мережі і створити централізовану регіональну службу для збору, обробки і розподілу інформації.

Раціональне використання (споживання) і економія сировини, матеріалів, палива і енергії є одними із важливих умов функціонування ПрАТ «Монделіс Україна» в умовах ринку, переводу економіки на інтенсивний шлях. Раціональне використання матеріальних ресурсів – це доцільне обґрунтоване їх використання, їх витрати на рівні мінімуму при виробництві одиниці продукції.

В загальному вигляді економія матеріальних ресурсів – це підвищення їх рівня корисного використання, яке виражається у зниженні питомої витрати матеріалів на одиницю споживчого ефекту, котрий одержують у результаті раціонального споживання матеріальних ресурсів. Значення економії матеріальних ресурсів зростає в зв'язку із збільшенням обсягу виробництва продукції.

Зменшення матеріальних витрат, що простежується у останні роки на ПрАТ «Монделіс Україна», безпосередньо впливає на зниження собівартості продукції, оскільки вони становлять біля 75-80 % витрат підприємства, із них біля 60 % припадає на матеріали і сировину.

Скорочення матеріальних витрат на виробництво одиниці продукції – це більш значний резерв економії порівняно із зниженням трудоємності і фондоємності виробництва: 1 % економії матеріалів забезпечує скорочення витрат у 2-2,5 раза більше, ніж 1 % економії фонду зарплати та в 2-4 рази більше, ніж 1 % скорочення капітальних вкладень.

Таким чином ресурсозбереження виступає як важливіший фактор підвищення ефективності виробництва продукції ПрАТ «Монделіс Україна», у якого на меті: забезпечення економного і раціонального використання матеріальних ресурсів; ліквідація невиробничих витрат або перевитрати матеріальних ресурсів; оптимізація структури ресурсоспоживання на основі впровадження нових проектних, конструкторських і технологічних рішень, які дозволяють підвищити комплексність використання матеріальних ресурсів; розширення застосування вторинних ресурсів; розширення застосування вторинних ресурсів, організація повної переробки виробничих відходів і матеріалів, збір і утилізація побутових відходів; скорочення витрат матеріальних ресурсів на всіх стадіях виробництва і споживання при транспортуванні та зберіганні; прискорення оборотності обігових засобів, скорочення виробничих запасів, вивільнення частини ресурсів із обігу тощо.

В процесі виробництва для зниження витрат з матеріально-технічного забезпечення на ПрАТ «Монделіс Україна» можна використовувати наступні напрями удосконалення (рис. 3.1):

- збільшення одиничної потужності машин і агрегатів. Цей показник характеризує одночасно підвищення їх якості;
- ліквідація виробничого браку. Підприємства несуть прямі витрати у випадку виготовлення бракованої продукції. Випуск неякісної чи бракованої продукції знижує рівень рентабельності, збільшує собівартість і продуктивність виробництва. Брак і неякісна продукція означають пряму розтрату виробничих ресурсів, збільшують витрати;
- використання заміників дефіцитних матеріальних ресурсів. Бурний розвиток хімічної промисловості в наш час створює можливості для широкого впровадження у виробництво нових економічних синтетичних матеріалів для заміни матеріалів, які використовувалися раніше;
- скорочення витрат і відходів у виробництві. В різних галузях виробництва створюється значна кількість відходів матеріальних ресурсів і супутніх продуктів. Скорочення відходів забезпечує випуск додаткової продукції без збільшення матеріальних ресурсів. В тих випадках, коли вичерпані можливості скорочення відходів, важливо забезпечити їх

максимальну утилізацію, використовуючи для виготовлення побічної, непрофільної продукції чи реалізувати іншим підприємствам;

– скорочення витрат при збереженні. Одним із головних завдань організації збереження і просування продукції в сфері обороту – збереження якості продукції, недопущення її псування і втрати. В процесі зберігання матеріальні ресурси не повинні втрачати натурально-речові якості і форми.

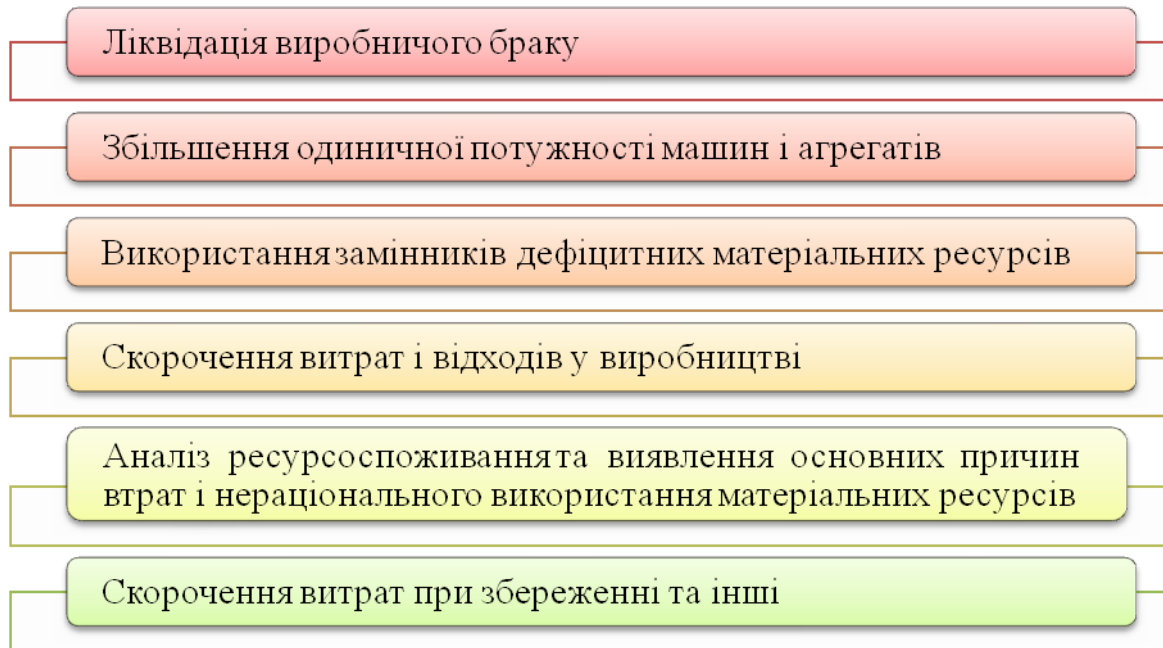

Рис.3.1. Напрями удосконалення матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна»

– аналіз ресурсоспоживання та виявлення основних причин втрат і нераціонального використання матеріальних ресурсів;

– забезпечення обґрунтованого нормування витрат матеріальних ресурсів та визначення потреби підприємства в них для виконання виробничої програми та забезпечення ресурсами інших напрямків діяльності організація використання вторинних ресурсів на підприємстві здійснення заміни традиційно використовуваних матеріалів сучасними, більш дешевими, без погіршення при цьому якості продукції, на виготовлення якої вони витрачаються впровадження на підприємстві ресурсозберігаючих технологій

– формування (удосконалення діючої) системи матеріальної мотивації за раціональніше (більш економне) матеріалоспоживання та забезпечення її успішного використання.

Втрати від недостачі і псування матеріальних цінностей складають значну величину і виникають по причині недостатньої уваги до збереження матеріальних ресурсів.

У умовах економічної кризи в Україні, коли практично зупинилося фінансування капіталовкладень в оновлення основних засобів у зв'язку з недостатністю прибутку підприємств і значним зменшенням обсягів та масштабів виробництва використання лізингу є найбільш доцільним методом фінансування й інвестицій і може сприяти збереженню і покращенню ліквідності більшості підприємств. Ми пропонуємо удосконалення матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна» шляхом модернізації лінії фасування продукції використовуючи лізинг, як метод інвестування у впровадження.

3.2. Удосконалення матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна» шляхом оновлення устаткування з фасування продукції

За даними соціологічних опитувань найчастіше споживача приваблює упаковка товару. У зв'язку з цим багато виробничих цехів приділяють особливу увагу зовнішньому вигляду товару. Наприклад, паперова упаковка повинна відповідати всім державним вимогам і оформлятися в сучасному дизайні. Пакети повинні бути міцними та витримувати заявлену масу навантаження.

При правильних розрахунках і якісному підході технологія фасування продуктів не дуже і складний процес. Всі операції з виробництва проводяться на спеціальному технологічному обладнанні. Слід звертати увагу на вибір матеріалу для упаковки. Для кожного виду сировини (шоколад, снеки, бісквіти тощо) застосовується певна технологія упаковки і розфасовки. При укладанні договору на поставку матеріалу для упаковок, на ПрАТ «Монделіс Україна» звертають значну увагу на якість, витримку усіх держвимог, санітарних норм.

Провівши детальний аналіз техніко-економічних показників досліджуваного підприємства та стан матеріально-технічного забезпечення ми пропонуємо його удосконалення на ПрАТ «Монделіс Україна» шляхом модернізації лінії фасування продукції, а саме лінію з розфасовки та пакування снеків (чіпсів) використовуючи лізинг, як метод інвестування у впровадження.

Привабливість лізингу для підприємств України визначається:

- можливістю, що надається суб'єктам господарювання, які не мають достатньо капіталу для придбання необхідного устаткування, отримати його шляхом оренди;
- залученням до лізингових операцій значних коштів банківських установ, страхових, акціонерних та інших товариств;
- можливістю отримати додаткові інвестиції від іноземних партнерів у вигляді необхідних для виробничої діяльності машин та устаткування.

Виходячи зі своєї економічної сутності, лізинг являє собою вкладення засобів на поворотній основі в основний капітал. Надаючи на визначений період елементи основного капіталу, власник у встановлений час одержує винагороду у виді комісійних - тим самим забезпечується принцип платності. Отже, по своєму утриманню лізинг відповідає кредитним відносинам і зберігає сутність кредитної угоди.

Важливими для визначення лізингу є відношення купівлі - продажу. Не викликає сумніву, що лізинг є різновидом інституту оренди, хоча він і ускладнений додатковим елементом - фігурою продавця арендованого майна, із котрим орендар, не складаючись у договірних відносинах, вступає в безпосередні відношення в зв'язку з придбанням майна.

Основним документом лізингової угоди є договір лізингу. Він укладається між лізингодавцем і лізингоодержувачем про надання останньому в тимчасове користування за плату для підприємницької діяльності об'єкта лізингу і регламентує норми і правила їх економічної поведінки.

Суму лізингових платежів пропонуємо встановлювати, спираючись на визначений Законом України «Про фінансовий лізинг» перелік складових лізингових платежів, до яких належать:

- сума, якою відшкодовується частина вартості предмета лізингу;
- платіж як винагорода за отримане у лізинг майно;
- компенсація відсотків за кредитом;
- інші витрати лізингодавця, пов'язані з виконанням договору лізингу.

На рисунку 3.2 представлено нове устаткування для фасування снєків, що ми пропонуємо придбати.

Рис.3.2. Пневмомеханічний пакувально-фасувальний автомат з ваговим дозатором АФ-50-В

Амортизаційні відрахування мають істотну питому вагу в лізингових платежах, впливаючи на дохід підприємства. У таблиці 3.1 розглянемо вихідні умови лізингодавця для ПрАТ «Монделіс Україна».

Таблиця 3.1

Вихідні (розрахункові) умови для укладення лізингового договору
ПрАТ «Монделіс Україна»

Розрахункові умови	Значення
1	2
1. Вартість обладнання	345000 грн.
2. Строк його повної амортизації	5 років
3. Річна норма амортизації	20 %
4. Строк лізингу	60 місяців
5. Процентна ставка за кредит	8 % вартості обладнання
6. Розмір комісії по лізингу	1,5 %
7. Ставка податку на додану вартість	20 %

Джерело: [розроблено автором]

За рівномірної системи амортизаційних відрахувань розмір річної амортизації складе: $H_A = 345000 \cdot (1/5 \cdot 100\%) / 100\% = 69000$ грн.

Але оскільки розмір плати за кредитні ресурси, комісійної винагороди, а, отже, і податку на додану вартість залежить від залишкової вартості обладнання, то розрахуємо середньорічну вартість обладнання на 5 років (табл.3.2):

Розрахунок середньорічної вартості обладнання, грн.

Період (рік)	Вартість обладнання на початок року	Річна сума амортизації	Вартість обладнання на кінець року	Середньорічна вартість обладнання
1	2	3	4	5
1-й	345000	69000	276000	310500
2-й	276000	69000	207000	241500
3-й	207000	69000	138000	172500
4-й	138000	69000	69000	103500
5-й	69000	69000	x	34500

Джерело: [розроблено автором]

Загальний розмір лізингового платежу за перший рік складе:
Амортизаційні відрахування: 69000 грн.

Відсотки за кредит: $310500 * 0,08 = 24840$ грн.

Комісійна винагорода лізингодавцю: $310500 * 0,015 = 4657,5$ грн.

Виручка за лізинговою угодою, за вирахуванням ПДВ:

$24840 + 4657,5 = 29497,5$ грн.

Сума ПДВ $29497,5 * 0,2 = 5899,5$ грн.

Загальна сума лізингових платежів:

$69000 + 29497,5 + 5899,5 = 104397$ грн.

Аналогічним чином розрачуємо суму лізингових платежів і на наступні роки (табл.3.3)

Таблиця 3.3

Розрахунок лізингових платежів, грн.

Період (рік)	Амортизаційні відрахування	Відсоток за кредит	Комісійні	Виручка за вирахуванням ПДВ	ПДВ	Загальна сума лізингових платежів
1	2	3	4	5	6	7
1-й	69000	24840	4657,5	29497,5	5899,5	104397
2-й	69000	19320	3622,5	22942,5	4588,5	96531
3-й	69000	13800	2587,5	16387,5	3277,5	88665
4-й	69000	8280	1552,5	9832,5	1966,5	80799
5-й	69000	2760	517,5	3277,5	655,5	72933
Всього	345000	69000	12937,5	81937,5	16387,5	443325

Джерело: [розроблено автором]

Загальна сума лізингових платежів за 5 років складає 443325 грн.

Розглянемо категорії витрат на впровадження для ПрАТ «Монделіс Україна» в табл.3.4.

Таблиця 3.4

Інвестиційні витрати на впровадження ПрАТ «Монделіс Україна»

Види інвестиційних витрат	Обсяг, грн
Витрати на нове обладнання	443325
Витрати на оплату праці робітника, що працюватиме за устаткуванням (за 5 років)	245100
Витрати на монтаж	15237
Разом	703662

Джерело: [розроблено автором]

Отже, кінцева сума витрат на впровадження 703662 грн. Так, як підприємство є прибутковим та має можливість виплачувати кошти лізингодавцю протягом укладеного договору, дане впровадження може призвести до позитивного ефекту у матеріально-технічному забезпеченні ПрАТ «Монделіс Україна».

Таким чином, впровадження лізингових операцій на ПрАТ «Монделіс Україна» значно збільшить додаткові конкурентні переваги продукції, а таке збільшення позитивно вплине на значення комплексного показника конкурентоспроможності продукції.

Це відбудеться за рахунок збереження якості товару – адже устаткування забезпечує мінімізування браку у упаковках при фасуванні, продукція зберігається краще та довше за рахунок якіснішого упакування, а отже характеризується здатність товару задовольняти потреби споживача.

Це тим самим призведе до збільшення обсягів продаж продукції, а також до підвищення прибутку підприємства, продуктивності праці та інших показників.

Комплексним методом експертної оцінки, можна припустити, що ефективність даного впровадження збільшить суму чистого доходу підприємства впродовж 5 років блиско на 1,5 % щороку.

Знайдемо показники ефективності інвестиційного проекту а саме: теперішня вартість чистого грошового потоку; чиста поточна вартість; індекс доходності; внутрішня норма прибутку; дисконтний період окупності. Ставку дисконту візьмемо для розрахунку – 14% так, як на сьогоднішній день вона є близькою до

найвищої. Загальна економічна ефективність впровадження розрахована у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Обрахунок економічної ефективності запровадження на основні показники діяльності ПрАТ «Монделіс Україна»

Показники	Рік впов.	1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-й рік	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8
Інвестиційні витрати, тис. грн.	703662	x	x	x	x	x	x
Дохід, тис. грн.	x	128846,13	130750,26	132654,39	134558,52	136462,65	x
Собівартість, тис. грн.	x	96594,51	98022,01	99449,52	100877,02	102304,53	x
Прибуток до оподаткув., тис. грн.	x	32251,63	32728,25	33204,88	33681,50	34158,13	x
Чистий прибуток, тис. грн.	x	25801,30	26182,60	26563,90	26945,20	27326,50	x
Амортизація обладнання, тис. грн.	x	69000,00	69000,00	69000,00	69000,00	69000,00	443325,00
Чистий грошовий потік, тис. грн.	x	94801,30	95182,60	95563,90	95945,20	96326,50	x
Ставка дисконту	x	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14
Теперішня вартість чистого грошового потоку, тис. грн.	x	83159,04	73239,92	64502,91	56807,26	50028,97	327738,09
Чиста поточна вартість (NPV), тис. грн.	x	x	x	x	x	x	232457,83
Індекс доходності	x	x	x	x	x	x	1,4
Внутрішня норма прибутку (IRR)	x	x	x	x	x	x	24,6%
Дисконтний період окупності (DPV), роки	x	x	x	x	x	x	5,4 роки

Джерело: [розроблено автором]

Отже, можемо сказати, що використання нового устаткування для фасування та пакування снєків, дивлячись на показники ефективності інвестиційного проекту – ефективне. Індекс доходності більше одиниці – 1,4; внутрішня норма прибутку менша за дисконтну ставку і становить 24,6%; чиста поточна вартість більша 0 – 232457,83. Період окупності 5,4 роки.

Підприємство може збільшити обсяги виробництва продукції у вакуумній упаковці і при цьому швидше окупити інвестиційні витрати, тобто період окупності у час експлуатації посту може змінитися.

Лінія фасування продуктів, включаючи роботу оператора, не вимагає великих трудомістких витрат в процесі виробництва. Робота оператора полягає в контролі систем виробництва та налаштування випуску потрібних видів упаковок, оператор на нове устаткування залишається той же, що працював на попередньому устаткуванні. Додаткового навчання він не потребує так, як ПрАТ «Монделіс Україна» досить часто проводить тренінги для підвищення кваліфікації персоналу.

Яскрава етикетка на упаковці якісно просуває не тільки продукцію, а й компанію або фірму, яка фасує цю сировину. При правильному підході і роботі по випуску фасувального сировини, необхідно врахувати витрати на рекламу. Реклама двигун торгівлі. Якісна реклама сприяє просуванню товару на сучасному ринку. Бізнес, як і космос, не терпить вакууму. «Якщо ви щось не робите самі, хоча і можете, значить хтось це робить за вас, - стверджував великий економіст Джон Мейнард Кейнс. - Але потім ви будете кусати лікті, упустивши реальний шанс залишитися на плаву, коли важко, або піднятися вище, коли конкуренти топчуться на місці».

Інакше кажучи, підприємництво за своєю суттю завжди прагне до повного циклу. Виняток становить економічно виправданий аутсорсинг і то не завжди. Безумовно, в число «того самого», що можна здійснювати самому в більшості випадків, відноситься фасувально-пакувальний процес.

«І справді, створення власних фасувально-пакувальних цехів обов'язково підвищує рентабельність виробництва в цілому, - говорить кандидат економічних наук Ігор Малюгин. - Ця формула перевірена часом і актуальна у всіх країнах світу»

3.3. Вплив запропонованих заходів на основні показники діяльності ПрАТ «Монделіс Україна»

З метою експертизи запропонованого впровадження нового пакувально-фасувального апарату для снєків необхідним є укомплектування експертної групи у складі 8 чоловік. Експертами можуть бути керівники та заступники керівників виробничих, комерційних, фінансових та економічних підрозділів.

На початку програми оцінки доцільно розробити критеріальний апарат, який дозволить оцінити переваги та недоліки впровадження.

Для експертизи можна виокремити наступні критерії та показники:

- Критерій актуальності;
- Критерій інновації;
- Критерій продуктивності;
- Критерій системності та впорядкованості організації діяльності;
- Критерій демократичності та психологічного супроводу;
- Критерій оптимальності;
- Критерій рефлексивності;
- Критерій особистісної результативності;
- Критерій прогностичності.

На підставі даних критеріїв пропонується розробити матрицю та задіяти шкалу ступеня прояву показників від 1 до 9.

Членами експертної комісії пропонується призначити:

1. Директор підприємства;
2. Заступник директора;
3. Комерційний директор;
4. Менеджер по роботі з персоналом;
5. Фінансовий директор (голова комісії);
6. Заступник фінансового директора;
7. Головний бухгалтер;
8. Менеджер з організації праці.

Висновки членів експертної комісії подано у формі матриці:

№ п/п	Критерії	Показники	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Оцінки
7	Рефлексивність	Можливість самоаналізу діяльності керівників								+		7,5
		Можливість самоаналізу діяльності робітників							+			
8	Особистісної результативності	Динаміка змін навантаження на керівників								+		8,0
		Динаміка змін навантаження на робітників								+		
9	Прогностичності	Врахування ступеня важливості досягнення цілей проекту для діяльності керівників									+	9,0
		Врахування ступеня важливості досягнення цілей проекту для діяльності робітників									+	

*джерело:[розроблено автором на основі експертної оцінки]

Загальна експертна оцінка кожного критерію може бути обчислена за формулою:

$$K=n/N, K \leq 1, \quad (3.1)$$

де N – максимальна кількість балів,

n – бали, які виставили експерти.

Результати розрахунків занесемо до таблиці 3.7.

Експертна оцінка програми обчислюється за формулою :

$$K=(1/9)(\sum K_i), \quad (3.2)$$

$K \leq 1$, де K – це показник загального рівня виконання поставленого завдання ; K_i - показник реалізації кожного окремого критерію, $i= 1, 2... 9$

На етапі прогнозу та організації впровадження програми управління за допомогою управління доцільно визначити її якість , відповідно доотриманих результатів роботи експертної групи. Для цього використаємо таку шкалу[58]:

$0 < K < 0,5$ - незадовільний рівень;

$0,5 < K < 0,65$ - критичний рівень;

$0,65 < K < 0,8$ – допустимий рівень;

0, 8 < K < 0, 95 – достатній рівень;

0, 95 < K < 1, 0 – оптимальний рівень.

Таблиця 3.7

Оцінка реалізації впровадження на ПрАТ «Монделіс Україна»

Критерії експертизи	1	2	3	4	5	6	7	8	Ki
K1	0,83	0,83	0,88	1	0,83	1	0,94	1	0,91
K2	1	0,88	1	0,88	1	0,88	0,88	0,84	0,92
K3	0,94	1	0,83	0,84	0,88	1	0,94	0,83	0,91
K4	0,84	0,86	0,84	0,88	0,94	0,88	0,84	0,94	0,87
K5	0,77	0,88	0,77	0,83	0,77	0,77	0,88	0,77	0,81
K6	0,84	0,88	1	1	1	0,88	0,84	1	0,93
K7	0,83	0,88	1	1	0,94	0,94	1	1	0,94
K8	0,88	0,83	0,88	0,88	0,94	0,94	0,94	0,94	0,89
K9	1	1	1	0,88	1	1	1	1	0,98
Загальна експертна оцінка	0,88	0,89	0,91	0,91	0,92	0,92	0,92	0,92	0,91

*джерело: [розроблено автором на основі експертної оцінки]

З огляду на отримані результати, наше впровадження є ефективними для діяльності ПрАТ «Монделіс Україна». Експертним методом, а саме думкою спеціалістів керівних посад та їх аналізом майбутніх періодів, було проаналізовано можливість покращення показників діяльності у межах 0,03-0,29 % завдяки впровадженню. Результати розрахунків впливу запропонованого для досліджуваного підприємства заходу наведено в таблиці 3.8.

Таблиця 3.8

Вплив запропонованих заходів на основні показники діяльності ПрАТ «Монделіс Україна»

№ п/п	Показники	Звітний рік	Проектний рік	Абсолютне відхилення, +/-	Темп приросту, %
1	2	3	4	5	6
1	Чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг) без ПДВ і акцизів	2680584	2700068	19484	0,73
2	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	-2052854	-2056871	-4017	0,20
3	Валовий прибуток, тис. грн.	653249	659524	6275	0,96
4	Чисельність працюючих, чол.	940	940	0	0,00

1	2	3	4	5	6
5	Чисельність промислово-виробничого персоналу, чол.	934	934	0	0,00
6	Витрати на оплату праці, тис. грн.	74980	75265	285	0,38
7	Середньомісячна заробітна плата, тис. грн./чол.	6,65	6,67	0,03	0,38
8	Середньорічна вартість активів, тис. грн.	832295	840235	7940	0,95
9	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	352440,5	355443	3002,5	0,85
10	Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	318745,5	321417	2671,5	0,84
11	Середньорічний залишок оборотних коштів, тис. грн.	593994	594087	93	0,02
12	Продуктивність праці персоналу, тис. грн./чол.	2851,69	2872,41	20,73	0,73
13	Продуктивність праці пром-вироб персоналу, тис. грн. / чол.	2870,00	2890,87	20,86	0,73
14	Рентабельність підприємства, %	6,14	6,13	0,01	x
15	Чистий прибуток, тис. грн	164523	165920	1397	0,85

*розроблено автором на основі звітності підприємства

Аналізуючи показник чистого доходу від реалізації продукції після впровадження на ПрАТ «Монделіс Україна» слід зазначити, що його значення збільшиться на 0,73 %. Середньорічна вартість активів у проектному році складе 840235 тис.грн, тобто на 0,95 % більше від звітного року та середньорічна вартість основних засобів збільшиться на 0,85%. Чистий прибуток ПрАТ «Монделіс Україна» за проектний рік становитиме 165920 тис.грн, що на 0,85% більше від звітного року. Це свідчить про збільшення долі власного капіталу в майні підприємства. Якщо поглянути на тенденцію зміни показників після впровадження, то можемо зазначити, що воно є ефективним.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі кваліфікаційної роботи ми розглядали напрями удосконалення матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна», покращували показники діяльності шляхом оновлення устаткування з фасування продукції за допомогою лізингу та розраховали вплив впровадження на матеріально-технічне забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна».

Для вирішення проблеми своєчасної закупівлі сировини і необхідних засобів виробництва за прийнятими цінами у встановлені строки для ПрАТ «Монделіс Україна» пропонується розвивати ресурси електронної торгівлі. Для цього необхідно стимулювати під'єднання підприємств компанії до електронної мережі і створити централізовану регіональну службу для збору, обробки і розподілу інформації.

Провівши детальний аналіз техніко-економічних показників досліджуваного підприємства та стан матеріально-технічного забезпечення ми пропонуємо його удосконалення на ПрАТ «Монделіс Україна» шляхом модернізації лінії фасування продукції, а саме лінію з розфасовки та пакування снєків (чіпсів) використовуючи лізинг, як метод інвестування у впровадження.

Показник чистого доходу від реалізації продукції після впровадження на ПрАТ «Монделіс Україна» збільшиться на 0,73 %. Середньорічна вартість активів у проектному році складе 840235 тис.грн, тобто на 0,95 % більше від звітнього року та середньорічна вартість основних засобів збільшиться на 0,85%. Чистий прибуток ПрАТ «Монделіс Україна» за проектний рік становитиме 165920 тис.грн, що на 0,85% більше від звітнього року. Це свідчить про збільшення долі власного капіталу в майні підприємства. Якщо поглянути на тенденцію зміни показників після впровадження, то можемо зазначити, що воно є ефективним, тобто запропонована нами операція лізингової купівлі нового фасувально-пакувального апарату для снєків є вдалою та може бути запропонованою для керівництва досліджуваного підприємства.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Ефективність роботи будь-якого підприємства значною мірою визначається повнотою, комплектністю, своєчасністю отримання від постачальників матеріально-технічних ресурсів необхідного асортименту та якості. В зв'язку з цим є зрозумілою та велика увага, яка приділяється організації і технології матеріально-технічного забезпечення виробництва. Саме тому темою нашого дослідження є матеріально-технічне забезпечення підприємства.

У першому розділі кваліфікаційної роботи ми розглядали економічне значення та форми матеріально-технічного забезпечення підприємства, завдання, функції та показники оцінки ефективності матеріально-технічного забезпечення підприємства і можемо прийти до висновку, що матеріально-технічне забезпечення – це забезпечення підприємств, будівництва засобами та предметами праці в розмірах необхідних для виконання заданої програми.

Отже економічне значення матеріально-технічного забезпечення підприємства полягає в тому, щоб організувати безперебійне забезпечення підприємства необхідними засобами виробництва; забезпечити оптимізацію господарських зв'язків між підприємством та постачальником; створення економічно обґрунтованих матеріальних запасів та маневрування матеріальними ресурсами; застосування прогресивних шляхів та засобів транспортування вантажів з метою прискорення та здешевлення процесу обміну; раціональне і економічне використання засобів виробництва у виробництві; зменшення витрат щодо матеріально-технічного забезпечення підприємства.

Ефективність роботи будь-якого підприємства значною мірою визначається повнотою, комплектністю, своєчасністю отримання від постачальників матеріально-технічних ресурсів необхідного асортименту та якості. В зв'язку з цим є зрозумілою та велика увага, яка приділяється організації і технології матеріально-технічного забезпечення виробництва.

На підприємстві проводиться відповідна робота з організації матеріально-технічного забезпечення, яка представляє діяльність підприємства щодо забезпечення продукцією матеріально-технічного призначення відповідно до його

потреб та у певні терміни. Це дає змогу підприємству забезпечувати безперервність процесу виробництва, а відповідно, і підвищувати ефективність виробництва.

У процесі матеріально-технічного забезпечення підприємства відбувається рух товарів (продукції) від одних самостійних товаровиробників до інших. Проте матеріально-технічне забезпечення – це не просто процес руху продукції, в цьому процесі складається пропорція між попитом і пропозицією, а в своєму русі продукція формується як товари, обмінюється як товари, готується до споживання.

Отже, служба матеріально-технічного забезпечення підприємства насамперед вирішує питання забезпечення необхідними матеріальними ресурсами всі сфери діяльності підприємства, своєчасного виявлення резервів та шляхів кращої організації матеріально-технічного забезпечення підприємства.

У другому розділі кваліфікаційної роботи ми ознайомилися з характеристикою ПрАТ «Монделіс Україна» та проаналізували його техніко-економічні показники і матеріально-технічне забезпечення та можемо узагальнити наступне:

ПрАТ «Монделіс Україна» — українське підприємство, що належить до групи компаній «Mondelēz International» — однієї з найбільшої у світі компанії-виробника шоколадної продукції, печива, цукерок і жувальної гумки.

ПрАТ «Монделіс Україна» є одним із лідерів на ринку харчових продуктів України у категоріях кави, виробів із шоколаду, солоних снєків і печива.

Аналізуючи показник чистого доходу від реалізації продукції ПрАТ «Монделіс Україна» слід зазначити, що його значення в 2019 році є вищим на 432800 тис. грн. або 19,25 % і складає 2680584 тис. грн., аніж у 2018 році.

Збільшилась середньорічна вартість активів у 2019 році на 24,96% та середньорічна вартість основних засобів на 16,82%. Це свідчить про збільшення долі власного капіталу в майні підприємства. Якщо поглянути на тенденцію останніх років, то можемо побачити, що середньорічна вартість активів збільшилась впродовж 2018-2019 років, середньорічний залишок оборотних коштів зріс на 20,74% і негативної тенденції не спостерігається.

Ефективність організації матеріально-технічного забезпечення значною мірою залежить від того, яким чином режим забезпечення підприємства узгоджений із режимом виробничого споживання матеріальних ресурсів, наскільки асортимент, якість і технологічна готовність продукції, що постачається, відповідає вимогам виробництва

В результаті аналізу матеріально-технічних ресурсів підприємства необхідно відзначити, що ПрАТ «Монделіс Україна» цілком забезпечено необхідними ресурсами, що дозволяє йому раціонально їх використовувати та приносить бажаний прибуток.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи ми розглядали напрями удосконалення матеріально-технічного забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна», покращували показники діяльності шляхом оновлення устаткування з фасування продукції за допомогою лізингу та розраховували вплив впровадження на матеріально-технічне забезпечення ПрАТ «Монделіс Україна».

Для вирішення проблеми своєчасної закупівлі сировини і необхідних засобів виробництва за прийнятими цінами у встановлені строки для ПрАТ «Монделіс Україна» пропонується розвивати ресурси електронної торгівлі. Для цього необхідно стимулювати під'єднання підприємств компанії до електронної мережі і створити централізовану регіональну службу для збору, обробки і розподілу інформації.

Провівши детальний аналіз техніко-економічних показників досліджуваного підприємства та стан матеріально-технічного забезпечення ми пропонуємо його удосконалення на ПрАТ «Монделіс Україна» шляхом модернізації лінії фасування продукції, а саме лінію з розфасовки та пакування снєків (чіпсів) використовуючи лізинг, як метод інвестування у впровадження.

Показник чистого доходу від реалізації продукції після впровадження на ПрАТ «Монделіс Україна» збільшиться на 0,73 %. Середньорічна вартість активів у проектному році складе 840235 тис.грн, тобто на 0,95 % більше від звітнього року та середньорічна вартість основних засобів збільшиться на 0,85%. Чистий прибуток ПрАТ «Монделіс Україна» за проектний рік становитиме 165920 тис.грн, що на 0,85% більше від звітнього року. Це свідчить про збільшення долі власного капіталу в майні підприємства. Якщо поглянути на тенденцію зміни

показників після впровадження, то можемо зазначити, що воно є ефективним, тобто запропонована нами операція лізингової купівлі нового фасувально-пакувального апарату для снєків є вдалою та може бути запропонованою для керівництва досліджуваного підприємства.

Система матеріально-технічного забезпечення підприємства постійно знаходиться в розвитку та удосконаленні. Виходячи із умов функціонування ринку, повинні змінюватися й методи роботи підприємств в сфері матеріально-технічного забезпечення. Саме тому потрібно постійно слідкувати за тенденціями розвитку ринку для отримання прибутку та задоволення потреб споживачів продукції ПрАТ «Монделіс Україна» .

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамова Н.А., Йохна В.А., Малова Т.Л., Пенкин Т.Е. Организация и планирование производства швейной промышленности, - Киев: "Высшая школа", - 2017.
2. Алексеєва М.М. "Планування діяльності фірми – фінанси і статистика", 1997.
3. Андрушків О.В. Економіка підприємства. [Текст] – К.: Наука-центр, 2008.
4. Бардиш Г.О. Проектний аналіз: Підручник. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2006. – 415 с.
5. Білик М.Д. Управління фінансами державних підприємств. – К.: Т-во "Знання", КОО, 2016 – 312.
6. Бланк И.А. Торговий менеджмент. [Текст] – К.: УФІМБ, 2017.
7. Бондар Н.М. Економіка підприємства. – К.: А.С.К., 2018.
8. Вихрущ В.П. Бізнес-план – основа успіху. Тернопіль.: Лілея, 2017.
9. Герасимчук В. Г. Розвиток підприємств: діагностика, стратегія, ефективність. — К.: Вища шк., 2018. — 265 с.
10. Горемкын В.А., Бугулув Є.Р., Богомоллов А.Ю. Планирование на предприятии. Учебник.-М.: Информ.-издат. Дом "Филинь", 2018.- 328с.
11. Гупалов В. К. Управление рабочим временем. — М.: Финансы и статистика, 2015. — 240 с.
12. Дячун О.В. Організація, нормування та оплати праці. Навчальний посібник. – Львів, 2011.
13. Едвард Е. Блейклі "Планування місцевого економічного розвитку: теорія і практика", Літопис, 2002.
14. Економіка підприємств / Під ред. Вихруща В.П., Харів П.С., Тернопіль, 1995.
15. Економіка підприємства: Зб. практ. задач і конкретних ситуацій: Навч. посібник / За ред. С. Ф. Покропівного. — К.: КНЕУ, 1999. — 328 с.

16. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. — 2-ге вид., перероб. та доп. — К.: КНЕУ, 2017. — 528 с.
17. Завіновська Г. Т. Економіка праці: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2019. — 200 с.
18. Казанцев А. К., Подлесных В. И., Серова Л. С. Практический менеджмент: В деловых играх, хозяйственных ситуациях, задачах и тестах: Учеб. пособие. — М.: ИНФРА-М, 2015 — 367 с.
19. Ким С.А., Пушкин П.С., Овчинников С.И. Организация и планирование промышленного производства, - Минск: "Вышэйшая школа", - 2000.
20. Кожекин Г. Я., Сеница А. М. Организация производства: Учеб. пособие. — Минск: Экоперспектива, 2015. — 334 с.
21. Кожекин Г. Я., Сеница Л. М. Организация производства, - Минск: ИП "Экоперспектива", - 2015.
22. Курочкин А. С. Организация производства: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 2001 — 216 с.
23. Макаренко М. В., Махалина О. М. Производственный менеджмент: Учеб. пособие для вузов. — М.: ПРИОР, 2019. — 384 с.
24. Манів З.О., Луцький І.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. — 2-ге вид., стер. — К.: Знання, 2019. — 580 с.
25. Мерк улов Н.Н. Методология трансформации отечественных предприятий. — Экономика Крыма. — 2019. - №15. — С. 18-21.
26. Мних Е.В. «Економічний аналіз на промисловому підприємстві», К., 1996.
27. Мних Е.В., Ференц І.Д. «Економічний аналіз», Львів, 2000.
28. Москалюк В.Є., Планування діяльності підприємства: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. / за редакцією Москалюка В.Є., КНЕУ, 2012.
29. Новицкий Н. И. Организация и планирование производства: Учеб.-метод. пособие. — М.: Финансы и статистика, 2002. — 392 с.
30. Новицкий Н. И. Основы менеджмента: Организация производства на предприятиях: — М.: Финансы и статистика, 2005. — 208 с.

31. Нормування праці: Підручник / За ред. В. М. Данюка і В. М. Абрамова. — К.: 1995. — 208 с.
32. Онисько С.М., Марич П.М. Фінанси підприємств. Підручник для ВНЗ.- 2-е вид. К.: Знання, 2017.
33. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): Навч.посібник. – 2-ге вид. – К.:КНЕУ, 2005.
34. Организация и планирование машинно-строительного производства, - Под ред. М.И. Ипатова, В.И. Постникова, М.К. Захаровой, - Москва: "Высшая школа", - 2018.
35. Организация производства на предприятии: Учеб. для техн. и экон. спец. / Под ред. О. Г. Туровца и Б. Ю. Сербиновского. — Ростов-н/Д: МарТ, 2000. — 464 с. (Серия "Экономика и управление").
36. Организация, планирование и управление деятельностью промышленного предприятия. / Под ред. С.М.Бухало. – К.: Выща школа.
37. Организация, планирование и управление деятельностью промышленных предприятий, - Под ред. С.Е. Каменицера, Ф.Ф. Русинова, - Москва: "Высшая школа", - 2014.
38. Организация, планирование и управление деятельностью промышленных предприятий, - Под ред. С.Е. Каменицера, - Москва: "Высшая школа", - 2001.
39. Основи підприємницької діяльності: Навч. посібник за ред.. М.П. Поліщук, П.П. Михайленко, Житомир: ЖІТІ, 2014. – 172 с.
40. Офіційний сайт ПрАТ «Монделіс Україна»
<https://ua.mondelezinternational.com/>
41. Петрович Й.М., Економіка підприємства, Львів: «Новий Світ», 2013 рік.
42. Петрович Й.М., Захарчин Г.М. Організація виробництва: Підручник. – Львів: «Магнолія плюс», 2004.
43. Плоткін Я. Д., Пашенко І. Н. Виробничий менеджмент: Навч. посібник; Збірник вправ / Держ. ун-т "Львівська політехніка" (Інформ.-вид. центр "ІНТЕЛЕКТ+", Ін-т підвищ. кваліфікації та перепідготовки кадрів). — Львів, 1999. — 258 с.

44. Плоткін Я., Станковська І. Якість виробів як засіб задоволення потреб споживача і забезпечення конкуренто-спроможності продукції // Ж-л “Економіка України”, 1994 №12. – с.25.
45. Покропивний С.Ф. “Економіка підприємства”, КНЕУ, Київ – 2018 р.
46. Покропивний С.Ф. Економіка підприємств”: Підручник - Київ, КНЕУ, 2016р.
47. Покропивний С.Ф., Колот В.М., “Підприємництво: стратегія, організація, ефективність”: Навчальний посібник.- Київ, КНЕУ, 2010 р.
48. Покропивний С.Ф., Соболев С.М., Швиданенко Г.О. “Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування”, КНЕУ, 2014.
49. Попович П.Я. «Економічний аналіз та аудит на підприємстві», Тернопіль. Економічна думка, 2017.
50. Потьомкін Л. Організація нормування та оплати праці на підприємствах в умовах переходу до ринкової економіки // Ж-л “Економіка України”, 1994 №12. – с.25.
51. Практикум з курсу “Планування діяльності підприємства”. Укладач: Євдокімова Н.М. – К.:КДУ, 1995.
52. Продинс Ю.И. Экономика предприятия: учебное пособие / Ю.И. Продинс. – Х.: Одиссей, 2006. – 461 с.
53. Пушкар М.С. Планування і організація підприємств, об’єднань і комплексів. Навчальний посібник. – К.: НМК.
54. Реформирование и реструктуризация предприятий. Методика и опыт. — М.: ПРИОР, 2005. — 320 с.
55. Рудницька О.М. Фінанси підприємств: навч. посібник. – Львів, Львівська політехніка, 2017.
56. Савицкая О.Ю. «Економічний аналіз господарської діяльності підприємств», Мінськ, вища школа, 1998.
57. Сайт статистики на фінансової звітності smida.com.ua
58. Сачко Н. С. Теоретические основы организации производства. — Минск.: Дизайн ПРО, 1997. — 320 с.

59. Сергеев И.В. Экономика предприятия, - Москва: "Финансы и статистика", - 1997.
60. Сидун В.А., Пономарева Ю.В. Экономика предприятия (укр. язык) / Учебное пособие. – Харьков: ХДУХТ, 2017. – 261 с.
61. Стивенсон В. Дж. Управление производством: Пер. с англ. — М.: Лаборатория базовых знаний: БИНОМ, 2015. — 928 с.
62. Тарасенко Н.В. “Економічний аналіз”, Львів: “Новий Світ-2000”, 2003.
63. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства. Навч.посібник. – К.: «Каравела», 2013.
64. Управління виробничою інфраструктурою / За ред. М. А. Бело-ва. — К.: КНЕУ, 1997. — 208 с.
65. Управління якістю продукції: Навч. посібник / За ред. О. Й. Запунного. — К.: ІЗМН, 2018.
66. Устюжанина Е. Внутрифирменное реформирование. — К.: Акционер, 1999. — 104 с.
67. Уткін Є.А., Стратегічне планування, Тандем – 2017.
68. Фатхутдинов Р. А. Организация производства: Учебник. — К.: ИНФРА-М, 2019. — 672 с.
69. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт.кол. і наук.ред. проф. А.М.Поддєрьогін. 2-ге вид., перероб. Та доп. – К.: КНЕУ, 2016. – 384 с.
70. Фінансова звітність підприємства ПрАТ «Монделіс Україна» за 2019 рік
71. Харів П.С. Экономика підприємства. Навч.посібник – К.: Знання, 2016 р.
72. Цал – Цалко Ю.С. Витрати підприємства: Навч.посібник. – Київ: ЦУЛ, 2019.
73. Чейз Р. Б., Эквилайн Н. Дж., Якобс Р. Ф. Производственный и операционный менеджмент: Пер. с англ. — 8-е изд. — М.: Вильямс, 2011. — 704 с.

74. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства: Навчальний посібник. – Львів: «Новий Світ-2000», 2018.
75. Шкарабан С.І., Сапагов М.І. «Економічний аналіз діяльності промислових підприємств», Тернопіль, 1999.
76. Штефанич Д.А., Вашків П.Г., Попіна С.Ю. Підприємницький ризик: суть, оцінка та шляхи попередження. – Тернопіль:, СМП “Астон” 2018.
77. Штефанич Д.А., Костецький В.Я., Шост І.М. Основи бізнес-планування.- Тернопіль:, СМП “Астон”2019 .
78. Яцків М.І. «Теорія економічного аналізу», Львів, «Світ», 2016

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	499	2498	0
первісна вартість	1001	2447	4587	0
накопичена амортизація	1002	1948	2089	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	364	336	0
Основні засоби:	1010	175456	214122	0
первісна вартість	1011	320012	384869	0
знос	1012	144556	170747	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	6102	77225	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	182421	294181	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	104155	122105	0

Виробничі запаси	1101	56680	51510	0
Незавершене виробництво	1102	3885	4279	0
Готова продукція	1103	42338	39448	0
Товари	1104	1252	1868	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	212497	285378	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	3675	8154	0
з бюджетом	1135	951	24	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	902	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	151493	233296	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5351	418	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	34704	13430	0
Готівка	1166	396	14	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	419	884	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	7967	3087	0
Усього за розділом II	1195	521212	666776	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	703633	960957	0
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3797	3797	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0

Капітал у дооцінках	1405	0	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	232711	397186	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	236508	400983	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	207018	201670	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	207018	201670	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	0	75964	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	72125	116092	0
за розрахунками з бюджетом	1620	11435	11153	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	8733	0
за розрахунками зі страхування	1625	551	841	0

за розрахунками з оплати праці	1630	2047	2918	0
за одержаними авансами	1635	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	601	594	0
із внутрішніх розрахунків	1645	162248	124334	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	4969	5976	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	6131	20432	0
Усього за розділом III	1695	260107	358304	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	703633	960957	0

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2680584	2247784
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2052854)	(1521831)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	653249	502853
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	3220	4568

Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(22668)	(18457)
Витрати на збут	2150	(363425)	(268928)
Інші операційні витрати	2180	(10940)	(13132)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	259436	206904
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	3382	4289
Інші доходи	2240	619	792
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(62046)	(53774)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(688)	(152)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	200703	158059
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	36180	28428
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	164523	129631
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	164523	129631

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	1763122	1409205
Витрати на оплату праці	2505	74980	61650
Відрахування на соціальні заходи	2510	16408	13480
Амортизація	2515	27668	26299
Інші операційні витрати	2520	343904	253166
Разом	2550	2226082	1763800
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	361592	361592
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	361592	361592
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	674	499	0
первісна вартість	1001	2141	2447	0
накопичена амортизація	1002	1467	1948	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2703	364	0
Основні засоби:	1010	162216	175456	0
первісна вартість	1011	283353	320012	0
знос	1012	121137	144556	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
Знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	6102	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	136	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	165729	182421	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	133603	104155	0

Виробничі запаси	1101	106045	56680	0
Незавершене виробництво	1102	2806	3885	0
Готова продукція	1103	10353	42338	0
Товари	1104	14399	1252	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	155329	212497	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	3884	3675	0
з бюджетом	1135	51	951	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	902	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	137340	151493	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5772	5351	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	17455	34704	0
Готівка	1166	15	396	0
Рахунки в банках	1167	17440	34308	0
Витрати майбутніх періодів	1170	1161	419	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	8133	7967	0
Усього за розділом II	1195	462728	521212	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	628457	703633	0
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				

Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3797	3797	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	4395	4395	0
Додатковий капітал	1410	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	2000	2000	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	197328	226316	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	207520	236508	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	199260	207018	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	199260	207018	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				

Короткострокові кредити банків	1600	35341	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	69502	72125	0
за розрахунками з бюджетом	1620	17237	11435	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	1002	551	0
за розрахунками з оплати праці	1630	1916	2047	0
за одержаними авансами	1635	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	601	0
із внутрішніх розрахунків	1645	90942	162248	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	4321	4969	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1416	6131	0
Усього за розділом III	1695	221677	260107	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	628457	703633	0

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2247784	1659649
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0

Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1521831)	(1271181)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	502853	388468
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	4568	6358
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(18457)	(15462)
Витрати на збут	2150	(268928)	(210096)
Інші операційні витрати	2180	(13132)	(22021)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	206904	147247
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	4289	2941
Інші доходи	2240	792	4537
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(53774)	(60484)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(152)	(18797)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	158059	75444

Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	28428	14699
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	129631	60745
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	129631	60745

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	1409205	1152828
Витрати на оплату праці	2505	61650	52692
Відрахування на соціальні заходи	2510	13480	18281
Амортизація	2515	26299	28154
Інші операційні витрати	2520	253166	198611
Разом	2550	1763800	1450566

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	361592	361592
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	361592	361592
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	358.499	167.994
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту	2615	358.499	167.994

акцію			
Дивіденди на одну просту акцію	2650	278.332	0